

**Oslo
Arbeiderparti**

***FØRSTE UTKAST
BYSTYREPROGRAM 2023-2027***

Innhold

Trygg økonomisk styring.....	3
Kommunens organisering og administrasjon	3
Tillitsbasert styring og ledelse.....	3
Demokrati og medvirkning	4
Kommunalt eierskap	4
Digitalisering.....	5
Beredskap	7
Verdens grønneste hovedstad	7
Mobilitet	9
T-bane, trikk og buss.....	9
Trivelige boliggate og trygg trafikk for gående og syklist	10
En miljøvennlig bilpark	11
Friluftsliv: Marka, fjorden og øyene.....	12
Oppvekst.....	13
Helsestasjonen	13
Barnevern.....	14
Barnehage.....	14
En sterkere fellesskole.....	15
Aktivitetsskolen	16
Videregående skole	16
Skolehelsetjenesten	17
Ungdomsbyen	18
Studentbyen	18
God helse – Livskvalitet for alle.....	19
Folkehelse.....	19
Sykehus	19
Psykisk helse.....	20
Rusomsorg.....	20
Kvinnehelse	21
Fastlegeordningen	21
Pårørende.....	22
En aktiv alderdom i en aldersvennlig by.....	22
Livets siste fase	23
Arbeidsliv.....	24
Et inkluderende og likestilt arbeidsliv.....	24

Et ryddig og organisert arbeidsliv	25
Oslo kommune som arbeidsgiver.....	25
Norges mest næringsvennlige kommune	26
Lett å skape jobber.....	26
Oslo i verden.....	27
Byutvikling	28
Bolig.....	29
Sosiale boliger.....	30
Idrettsbyen.....	31
Kulturhovedstaden.....	32
Bibliotek.....	33
Kulturskolen.....	33
Frivillighet	33
Mangfold og inkludering	34
Innvandring og integrering.....	35
Kjønns- og seksualitetsmangfold	36
En tilgjengelig by	37
En trygg by	37
Kriminalitetsbekjempelse	37
Frihet fra vold og undertrykkelse	38

Oslo Arbeiderpartis programkomite består av:

Raymond Johansen (leder), Helge Flø Kvamsås, Usman Asif, Gjertrud Eide Sæther, Hannah Gitmark, Signe Horn, Frode Jacobsen, Per Egil Johansen, Katinka Riksfjord Sporse, Trine Lise Sundnes, Victoria Marie Evensen, Svein Larsen, Jeanette Irene Moen, Varin Hiwa, Marthe Scharning Lund, Andreas Halse, Bente Christiansen, Erling Turtum, Abdullah Alsabeehg, Kasper Syvertsen, Agnes Nærland Viljugrein, Frode Englund, Ubah Aden, Sebastian Johansen, Kari Kjenndalen, Kjell-Olav Hovde, Emre Gjul-Jensrud, Norvald Mo, og Sarah Gaulin. Amal Abdinur (sekretær).

Trygg økonomisk styring

Oslo Arbeiderparti ønsker å sikre best mulig tjenester til alle byens innbyggere. Fellesskapets ressurser skal gi god kvalitet i velferdstjenestene. Den moderate eiendomsskatten i Oslo reduserer sosiale og økonomiske forskjeller, og er en forutsetning for den gjennomførte økningen i kvalitet og omfang av kommunale tjenester. Oslo Arbeiderparti vil videreføre en moderat eiendomsskatt på nåværende nivå.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Videreføre eiendomsskatten

Kommunens organisering og administrasjon

Vi har i dag et solidarisk velferdssamfunn, bygd gjennom tiår, der alle har lik tilgang til velferdstjenester av høy kvalitet, som skole og helsetjenester, uavhengig av økonomisk bakgrunn. Vi skal videreutvikle velferdssamfunnet og sikre at de offentlige tjenestene har så høy kvalitet at det ikke oppstår en todeling av velferden, der de som har mest ser seg tjent med å kjøpe løsninger fra private velferdsleverandører.

Innbyggernes møte med velferdsstaten skjer i hovedsak gjennom kommunen. Kommunen må organiseres på en måte som sikrer sømløse tjenester til det beste for innbyggerne og næringslivet. Videre skal effektiv bruk av kommunens og fellesskapets ressurser legges til grunn, med stor vekt på medvirkning fra de ansatte.

Kommunale tjenestetilbud må være tilpasset lokale behov i den enkelte bydel og også ned på delbydelsnivå. Oslo Arbeiderparti vil se om det er enkeltoppgaver i kommunens portefølje der beslutningene kan flyttes til bydelene. I tillegg vil vi gi hver bydel ekstra midler som skal brukes til å løse lokale utfordringer, enten det er opprusting av et fortau eller flere søppelkasser i en park.

Tjenester av høy kvalitet tilpasset den enkeltes behov og ressurser, forutsetter at kommunen samarbeider godt med staten. Oslo Arbeiderparti vil at Oslo kommune skal lede an og være en aktiv partner i samarbeidet mellom staten og kommunen.

Informasjon fra kommunen skal være lett å forstå, med et klart og forståelig språk.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Sørge for at kommunens tjenester organiseres på en resurseffektiv måte som ivaretar innbyggerens behov og demokratiske rettigheter.
- Videreutvikle bydelene som lokaldemokratisk arena, og se etter enkeltoppgaver som kan overføres til bydelen.
- Samarbeide nært med staten for å sikre innbyggerne helhetlige velferdstjenester.
- Sette av midler til bydelene for å løse lokale utfordringer.
- At kommunen skal bruke et klart og tydelig språk.

Tillitsbasert styring og ledelse

Oslo Arbeiderparti ønsker at tillit skal være et bærende prinsipp for styring og ledelse i Oslo kommune. Fremfor detaljstyring skal ledere i kommunen styre på et mer overordnet nivå, og gi rom for faglighet, ledelse og kreativitet. Vi skal ha tillit til de fagpersonene som kjenner feltet best. Vi skal sørge for en fornuftig balanse mellom ledelse og styring, mellom tillit og kontroll. De ansatte og deres fagforeninger skal involveres, og kommunen skal legge til rette for åpenhet og kommunikasjon. Vi vil videreutvikle det arbeidet som er gjort

44 med styring og ledelse i kommunen; lære av erfaringene og stadig utvikle hvordan
45 kommunen og kommunens ansatte yter gode tjenester til innbyggerne.

46 Oslo Arbeiderparti vil:

- 47 • Jobbe for at tillitsbasert styring og ledelse videreutvikles i kommunen, og er et
48 bærende prinsipp i hele organisasjonen.
- 49 • Bygge på de gode erfaringene i hjemmetjenesten, og videreføre disse til andre
50 deler av kommunens tjenester.
- 51 • Redusere omfanget av rapportering og omfanget av mål- og resultatstyring.
- 52 • Jobbe for god brukermedvirkning i alle kommunens tjenester.
- 53 • Jobbe for at kommunen i større grad bruker informasjon som allerede er
54 tilgjengelig, i stedet for å innføre nye rapporteringskrav.
- 55 • Sikre at tillitsbasert styring og ledelse utvikles i nært samarbeid med tillitsvalgte.

56 Demokrati og medvirkning

57 Deltakelse i valg er grunnmuren i demokratiet. Valgdeltakelsen i Oslo varierer i stor grad
58 mellom delbydeler. God innbyggermedvirkning er nødvendig for å gjøre Oslo enda bedre.
59 Folks innflytelse for å delta i demokratiet skjer i første rekke gjennom deltakelse i politiske
60 partier, organisasjoner, organiserte aksjoner og gjennom ulike former for partssamarbeid
61 med kommunen. Det er nødvendig å styrke slike strukturer for å skape tillitt og oppslutning
62 rundt demokratiet.

63 Oslo Arbeiderparti mener alle må ha lik mulighet til å komme til orde. Dersom det er en
64 ujevn fordeling av de stemmene som blir hørt i innbyggermedvirkning, risikerer vi at vi
65 mister viktig innsikt, erfaringer og ønsker. Oslo Arbeiderparti vil arbeide for lik deltakelse i
66 innbyggermedvirkning ved å få på plass løsninger som gjør det enklere for folk å delta.

67 Barn og unges medvirkning er viktig. Barn har en rett etter barnekonvensjonen til å bli hørt.
68 Mye av kommunens politikk handler om å skape gode rammer rundt barn og unges
69 oppvekst, og legge grunnlaget for at de kan leve trygge og gode liv. For å lykkes må vi
70 snakke mer *med*, ikke bare *om* barna.

71 Oslo Arbeiderparti vil:

- 72 • Gjennomgå struktur for medvirkning og deltakelse og vurdere om disse kan endres
73 for å skape bedre representasjon og utjevne ulikheter i deltakelse.
- 74 • Sørge for at valglokaler og informasjon om valg er tilstrekkelig tilgjengeliggjort i
75 områder med lav valgdeltakelse.
- 76 • Avvikle ordningen med to-dagers valg i Oslo og erstatte søndagen som valgdag
77 med et mer omfattende forhåndsstemmeopplegg som inkluderer mobile
78 forhåndsstemmebusser, forhåndsstemmegivning på videregående skoler og andre
79 steder der det kan være hensiktsmessig.

80 Kommunalt eierskap

81 Oslo Arbeiderparti mener man best sikrer norske kraftverdier for fremtidige generasjoner
82 gjennom et aktivt og profesjonelt offentlig eierskap. Gjennom det kommunale eierskapet
83 kan vi sikre kommunen langsiktige og viktige inntektskilder, som igjen kan brukes til å
84 utvikle byen til det beste for innbyggerne.

85 Derfor har Oslo Arbeiderparti i byråd tatt tilbake eierskapet til Hafslund AS, Norges nest
86 største kraftprodusent. Klok forvaltning av eierskapet i kraftsektoren og et robust
87 selskap som både evner å bære nye investeringer og samarbeide med private partnere

88 var en forutsetning da vi i 2022 sikret at karbonfangstprosjektet på Klemetsrud ble
89 fullfinansiert. Aldri før har en kommune gått så langt for å bidra til å utvikle ny
90 climateknologi.

91 Selskapene må ha kapasitet til å gjennomføre oppgraderinger av egne anlegg og være
92 med på utviklingen av fornybare energikilder og ta del i den grønne skiftet. Det er
93 avgjørende at den samlede skattleggingen for kraftbransjen ikke blir til hinder for nye
94 investeringer og det grønne skiftet, noe nivået på grunnrenteskatten må ta hensyn til.

95 De kommunale eiendomsforetakene investerer for milliarder hvert år. Dette er store
96 summer som brukes på å kjøpe varer og tjenester fra næringslivet i Oslo. Dette er
97 investeringer som vi ønsker også skal bidra til innovasjon og utvikling av miljøvennlige
98 løsninger i kommunens eiendomsmasse. Oslo kommunes innkjøpsmakt skal bidra til det
99 grønne skiftet. Kommunens Byggforetak skal bidra til at Oslo når kommunes klimamål
100 gjennom å stille krav om fossilfrie og utslippsfrie byggeplasser, bygge flere bygg som
101 plusshus, og forsterke satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.

102 Oslo kommune er en av landets største innkjøpere. Vi er opptatt av at Oslo bruker sin
103 innkjøpsposisjon til å sikre anstendige arbeidsforhold og godt læringsmiljø ved bygge- og
104 rehabiliteringsprosjekter i regi av kommunen. Ved å innføre Oslomodellen har vi gått i front
105 i front i kampen for et seriøst og anstendig arbeidsliv. Vi har innført landets strengeste
106 regler mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping og stilt krav til bruk av lærlinger. Brudd
107 på lover om skatt, avgifter, lønns- og arbeidsforhold, fører til at mennesker utnyttes og
108 store summer unndras fellesskapet. Dette skal ikke skje på Oslo kommunes kontrakter.
109 Oslomodellen har fungert, og vist hvordan kommunen kan forandre arbeidslivet gjennom
110 sine innkjøp. Oslo Arbeiderparti mener kommunen de neste fire årene bør utvide
111 Oslomodellen til flere bransjer, som varetransportbransjen. Oslo Arbeiderparti vil i større
112 grad sikre sosial bærekraft gjennom kommunes innkjøpskraft.

113 Oslo Arbeiderparti vil:

- 114 • Beholde eierskapet i Hafslund Eco, og utøve et aktivt og profesjonelt eierskap i
115 energiselskapet, med mål om å sikre fellesskapet større inntekter og sette
116 selskapene i stand til å utvikle seg videre.
- 117 • Jobbe opp mot staten for å sørge for forutsigbare rammebetingelser og et
118 skattenivå som ikke er til hinder for nye investeringer og det grønne skiftet.
- 119 • Bruke eierskapet til å nå politiske målsettinger der dette kan gjøres innenfor
120 rammen av et profesjonelt eierskap.
- 121 • Føre en lederlønnspolitik i selskaper med kommunen som hel- eller deleier og i
122 Oslo kommune som er basert på moderasjon, uten bonuser.
- 123 • Videreføre Oslomodellen og utvide den til å omfatte flere sektorer, som
124 varetransportbransjen.

125 Digitalisering

126 Digital teknologi gir store muligheter til å løse kommunens samfunnsoppdrag bedre. Den
127 kan skape arbeidsplasser og gjøre offentlige tjenester bedre. Det betyr ikke at alle
128 tjenestene skal bli digitale. Det handler vel så mye om å frigjøre flere hender til
129 barnehage, skole og pleie. Den offentlige velferden som vi har bygd samfunnet vårt på vil
130 utfordres av nye private aktører. Vi må derfor utvikle kommunen på en måte som tar
131 høyde for denne utviklingen, og som samtidig tar i bruk de muligheter ny teknologi gir.

132 Den teknologiske utviklingen stiller store krav til kommunen som tjenesteleverandør. Vi
133 må unngå at tjenestene forutsetter digital kunnskap for å få velferdstjenestene du har

134 krav på. Oslo Arbeiderparti vil bekjempe digitalt utenforskap. Digitale
135 undervisningsressurser og verktøy i skolen må ha universell utforming.

136 I en digital økonomi skapes verdier på nye måter, blant annet gjennom store mengder
137 data vi skaper. Som samfunn og kommune må vi bruke denne dataen til å gjøre
138 kommunen bedre. Oslo Arbeiderparti vil at kommunen skal innhente og bruke data for å
139 effektivisere måten kommunen tilbyr tjenester på.

140 Kommunen har mye data som næringslivet kan bruke til å skape verdier og ny kunnskap.
141 Kommunens data kan også brukes av forskere og sivilsamfunn. Oslo Arbeiderparti vil
142 gjøre den dataen kommunen kan dele, uten å krenke personvernet, tilgjengelig, og jobbe
143 for å fjerne unødvendige hindre for deling.

144 Byrådet arbeider med å heve den digitale kompetansen i kommunen, blant annet
145 gjennom etableringen av Oslo Origo. Oslo Arbeiderparti vil fortsette dette arbeidet ved at
146 det utarbeides en kompetansestrategi for å sikre ledere og ansatte god nok kompetanse
147 til å sikre den nødvendige utviklingen av kommunen.

148 Samtidig som vi tar i bruk mer digital teknologi øker vår digitale sårbarhet. Oslo
149 Arbeiderparti vil sørge for at kommunen parallelt utvikler sterkere cyber sikkerhet og
150 beredskap for å kunne håndtere økt digital sårbarhet.

151 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 152 • Bruke data til å utvikle kommunens tjenester og ta i bruk ny teknologi for å gi
153 tjenester av bedre kvalitet på en mer effektiv måte.
- 154 • Sikre at alle innbyggere skal ha mulighet til å bruke og motta offentlige tjenester,
155 uavhengig av digitalt kunnskapsnivå og tilgang til ny teknologi, og samtidig støtte
156 og legge til rette for at de som har mindre digital kompetanse fortsatt skal kunne
157 benytte seg av det.
- 158 • Fortsette å bygge opp Oslo Origo på digitalisering med mål om å integrere den
159 digitale fagkompetansen i de øvrige etatene.
- 160 • Utvikle innovative og intuitive kommunale digitale løsninger, i nært samarbeid med
161 de ansatte, brukerne og de kommunale medvirkningsorganene.
- 162 • Ta i bruk nye og endrede arbeidsformer som følge av den økende digitaliseringen.
- 163 • Utvikle en kompetansestrategi, for å sikre at ledere og ansatte har god nok
164 kompetanse i digital utvikling til å sikre en god drift og utvikling. Legge til rette for
165 deling av data innenfor personvernregelverket, for å sikre bedre og helhetlige
166 velferdstjenester, og legge til rette for verdiskaping og annen samfunnsnytte.
- 167 • Identifisere behovet for å forenkle og harmonere regelverket, og gjennomføre
168 nødvendige endringer.
- 169 • Ha klare retningslinjer på hvilke data vi samler inn om innbyggerne, og ikke, og
170 hvordan disse kan brukes.
- 171 • Prioritere digital sikkerhet, for å redusere den digitale sårbarheten.
- 172 • Bidra til utvikling og bruk av åpen kildekode sammen med andre virksomheter i
173 offentlig sektor, frivilligheten og næringslivet.
- 174 • Styrke digitaliseringsarbeidet i Oslo byarkiv og gjøre det lett å få innsyn.
- 175 • Legge til rette for deling av erfaringer i kommunen og de kommunale selskapene,
176 med mål om at suksess på et felt kan overføres til andre.
- 177 • Bedre kontroll av de digitale løsningene, både av kommunens interne
178 kontrollorganer som kommunerevisjonen, og av eksterne som media og
179 innbyggerne selv.

Beredskap

Oslo skal være en by som er forberedt på kriser, og som kan takle at en krise ikke er lik den forrige. De fire siste årene har Oslo håndtert koronapandemien, flyktningssituasjon og energikrise som følge av krig i Europa. I juni 2022 opplevde vi også et terrorangrep rettet mot våre skeive innbyggere, og som preget oss alle. Byrådet i Oslo har fått internasjonal annerkjennelse for sin håndtering av pandemien, men vi har lært at kriser kan oppstå uventet, og med langt større ringvirkninger enn man hadde forutsett. Samtidig skjer klimaendringene stadig raskere, noe vi allerede har følt på kroppen i form av vannsparing. Klimakrisen vil sammen med en usikker sikkerhetssituasjon også true matsikkerheten vår.

Krisene byrådet har håndtert har lært oss at vi må evne å mobilisere byens ressurser bredt. Det sivile samfunnet har en viktig rolle, og kommunen må kunne formidle viktig informasjon på mange ulike språk.

Beredskapsarbeidet må være en del av det arbeidet kommunen gjør hver dag. Byrådet i Oslo har gjennomført viktig arbeid for å styrke beredskapen i byen, blant annet bedre organiseringen av beredskapsarbeidet, satse på IKT og IKT-beredskap, og startet utbyggingen av reservevannforsyningen fra Holsfjorden.

Oslo kommunes beredskap henger tett sammen med nabokommunenes beredskap. Gjennom flere ulike krisesituasjoner bistår kommunene hverandre, for eksempel ved leirskredet i Gjerdrum. Økt samarbeid mellom de sentrale beredskapsaktørene i området vil kunne styrke den samlede beredskapen og føre til en bedre byrdefordeling.

Oslo kommune må ta i bruk de mulighetene digital teknologi gir til å styrke beredskapen. Men med økt bruk av digitale verktøy, øker vår digitale sårbarhet. Oslo kommune må sikre trygg drift av kommunens tjenester, som på en tillitsvekkende måte kan håndtere informasjon fra innbyggerne.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Sørge for at hele kommunen har beredskap som en naturlig og integrert del av sitt arbeid.
- Fortsette utbyggingen av ny reservevannforsyning til Oslo.
- Får satt i gang arbeidet med utbygging av en ny hovedbrannstasjon, innenfor forsvarlige økonomiske rammer.
- Styrke og videreutvikle beredskapssamarbeidet med kommunene i Oslo-regionen, med mål om å styrke beredskapen og å få en bedre byrdefordeling med nabokommunene.
- Bruke digitale løsninger for å styrke og effektivisere beredskapen.

Verdens grønneste hovedstad

I årene framover skal vi jobbe målrettet for å kutte utslipp fra alle kilder i byen. Klimabudsjettet, en global nyvinning innført av dette byrådet, skal brukes til å styre klimapolitikken, og lage troverdige og gjennomførbare planer for hvordan vi kutter utslipp i alle samfunnsområder i byen.

Samtidig med at vi kutter utslipp skal vi bruke teknologi og natur til å binde opp klimagasser som allerede har blitt sluppet ut. Vi skal fortsette arbeidet med CO₂-rensing på Klemetsrudanlegget, som blir et anlegg med netto negative utslipp. Vi skal forvalte marka, fjorden og grøntområdene i Oslo sånn at vi binder opp mest mulig klimagasser.

Satsingen på klima og miljø er en viktig del av næringspolitikken i byen. Oslo kommune skal bidra til at byen er vertskap og senter for grønn, teknologisk utvikling og et

225 nyskapende næringsliv som utvikler miljøvennlige løsninger. Byen skal være et naturlig
226 sted å etablere seg for internasjonale selskaper og arbeidstakere som ønsker å bidra til
227 det grønne skiftet. Vi skal bidra til kunnskaps- og teknologiutvikling på de områdene hvor
228 vi i dag ikke vet hvordan vi kan fjerne utslippene, og bruke kommunens muligheter som
229 bestiller av varer og tjenester til å sørge for at nullutslippsløsninger blir standard på alle
230 områder.

231 Oslo kommune har gjort en stor innsats for å redusere utslippene fra byggesektoren. Vi har
232 stilt krav om nullutslipp på kommunale byggeplasser. Det neste skrittet er å stille krav om
233 at også transporten skal være utslippsfri når bedrifter leverer til Oslo kommune. Vi vil også
234 innføre krav om at alle byggeplasser i byen skal være utslippsfrie.

235 Oslo Arbeiderparti i byråd har drevet frem løsningen for finansiering av karbonfangst på
236 Klemetsrud. Med dette legger vi til rette for å kutte 17 prosent av Oslos klimagassutslipp
237 og utvikler teknologi som hele verden har behov for, for å nå klimamålene. Med
238 karbonfangst på Klemetsrud er det også viktig å benytte denne teknologien som et
239 konkurransefortrinn for Oslo som senter for ulike klimaløsninger.

240 I årene framover skal vi bruke mindre strøm i byen, og produsere mer av energien lokalt.
241 Vi vil bygge ut fjernvarmen. Dette er ren og stabil energi som sparer strøm og penger for
242 forbrukerne og sparer samfunnet for store investeringer i strømmettet. Vi vil bidra til at det
243 bygges ut nærvarmeanlegg i områder av byen som ikke er koblet til fjernvarmenettet. Vi
244 vil gjøre det lett å installere solcelleanlegg på private tak, og sørge for at alle større
245 kommunale bygg får solcelleanlegg. Vi vil vurdere om Grønmo midlertidig kan brukes som
246 en solpark.

247 De siste årene har energiforbruket i kommunale bygg gått mye ned. Vi skal fortsette å
248 rehabilitere og oppgradere byggene våre for å redusere forbruket. Vi vil legge særlig vekt
249 på å redusere forbruket i de kommunale boligene, for å kutte i regningene for de som bor
250 der. Nye kommunale bygg skal bygges med mål om å bli plusshus, bygg som bruker mindre
251 energi enn de produserer. Vi vil også sørge for at vi kutter utslipp ved å stille krav om at en
252 andel av byggematerialer i kommunale bygge- og rehabiliteringsprosjekter skal være
253 lavutslipp.

254 Oslo Havn skal bli utslippsfri. Vi vil jobbe for å få mer godstransport over havna for å
255 redusere tungtransporten på veiene. Samtidig skal vi bidra til å redusere utslippene fra
256 selve skipstrafikken. Vi vil samarbeide med omkringingende havner for å legge til rette for
257 at rederiene møter felles krav, og får mulighet til å fylle miljøvennlig drivstoff.

258 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 259 • Sørge for at vi binder opp mest mulig klimagasser, gjennom naturlig skogvekst,
260 restaurering av myrer og et rikt plante- og dyreliv.
- 261 • Sikre gjennomføringen av karbonfangst- og lagring på Klemetsrud.
- 262 • Bidra til rammevilkår som muliggjør lønnsom aktivitet i Oslos eget energiselskap
263 som igjen kan å bidra til å byens miljø- og næringsmål.
- 264 • Jobbe for at tillatelser til å plassere flere ladere kommer raskere på plass.
- 265 • bygge ut mer fjern- og nærvarme, samt legge til rette for solceller både
266 i privatmarkedet og på alle større kommunale bygg.
- 267 • Sikre bedre muligheter for kollektive løsninger innen varme og kjøling som gir bedre
268 klimaløsninger enn at hvert enkelt bygg skal ha egne varme- og kjøleanlegg.
- 269 • Sikre at alle kommunale bygg skal ha en plan for å redusere strømforbruket.
- 270 • Bygge ut landstrøm til alle typer skip som legger til i Oslo havn.

- 271 • Sette et krav om at en andel av materialene i kommunale bygge- og
272 rehabiliteringsprosjekter skal være lavutslipp.

273 **Mobilitet**

274 Oslo Arbeiderparti er opptatt av at alle mennesker skal kunne bevege seg fritt i byen vår.
275 Alle skal ha bevegelsesfrihet uavhengig deres inntekt, alder og funksjonshemninger. Vi vil
276 også at vi beveger oss med minst mulig utslipp av klimagasser, og mest mulig effektiv
277 ressursbruk. En slik mobilitet kan kun sikres igjennom å se alle transportformer i en
278 sammenheng. Gående, syklende, privatbilister, busser, trikker, t-bane, tog, taxi og
279 varetransport må fungere sammen.

280 Å bo i en by er å bo tett. Det betyr at vi har begrenset med plass – vi må dele plassen
281 med andre. Når vi står i kø på vei til jobben i en bil, eller buss, så skyldes det at det ikke
282 er nok plass på veien til alle kjøretøyene. God velferdspolitik er å dele denne plassen
283 best mulig.

284 **T-bane, trikk og buss**

285 Oslo trenger en velfungerende og effektiv kollektivtrafikk. T-banen er i verdensklasse,
286 med et stort nettverk og trygge og forutsigbare avganger. De neste årene vil Oslo
287 Arbeiderparti prioritere de tunge investeringene i infrastruktur som gjør hverdagen enklere
288 for mange mennesker i byen. Fornebubanen skal bygges ferdig. Nytt signalanlegg på t-
289 banen og ny Majorstua stasjon vil bidra til å øke kapasiteten i hele T-banenettet. Det er de
290 viktigste investeringene vi kan gjøre for å få til flere avganger på t-banen, også på
291 Grorudbanen, som vil få dobbelt så mange avganger direkte til sentrum.

292 I løpet av 2024 vil vi sørge for at byen har 87 nye trikker med langt mer plass til passasjerer.
293 Vi ønsker å utvide trikketilbudet med flere avganger. Oslo Arbeiderparti vil ta initiativ til å
294 vurdere om trikkenettet i Oslo bør utvides. De mest aktuelle strekningene er trikk opp
295 Trondheimsveien, gjennom Hovinbyen og langs Ring 2.

296 Bussene i Oslo trenger bedre framkommelighet og et bedre nettverk i ytre by. Når store
297 prosjekter som Follobanen og Fornebubanen realiseres, så vil vi legge opp rutene det er
298 god kobling til tog og t-bane med mye plass. Bussene skal prioritere å dekke de store
299 områdene i ytre by. På den måten kan vi få bedre lokale bussnett, og effektiv transport inn
300 og ut av sentrum. Vi vil satse på Ruters nye billettsystem Reis, så vi har et godt og
301 økonomisk tilbud til de som reiser en del, uten at de trenger månedskort. De neste årene
302 vil vi prioritere flere avganger og nye investeringer i kollektivtrafikken framfor reduserte
303 billettpriser.

304 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 305 • Prioritere vedlikehold og oppgradering av trikke- og T-banenettet.
306 • Fullføre Fornebubanen.
307 • Bygge ny Majorstua stasjon.
308 • Bygge ut nytt signal- og sikringsanlegg.
309 • Øke antall avganger med trikk, buss og t-bane.
310 • Utvikle kollektivknutepunktene i byen.
311 • Bygge ut trikkenettet der det er lønnsomt og effektivt.
312 • Regulere trafikken så buss og trikk kommer raskere fram.
313 • Sørge for at kollektivtrafikken i Oslo tar høyde for den teknologiske utviklingen,
314 som utviklingen av autonome kjøretøy.

Trivelige boliggate og trygg trafikk for gående og syklister

Trivelige gater med lekearealer, benker, planter og trær og lite biltrafikk er bra både for klima og for bomiljøer. Det førende prinsippet skal være at veiene våre først og fremst skal gi trivsel for beboere, trygghet og framkommelighet for gående og syklende, mens det skal være mulig å komme fram med bil. Vi vil oppgradere flere plasser etter modell av Thorbjørn Egners plass på Kampen og oppgradere boliggate til samme standard som Rathkes gate og Conradis gate på Sofienberg.

Oslo Arbeiderparti ønsker å oppgradere Trondheimsveien gjennom Groruddalen til bygate. Vi ønsker å legge til rette for at det bygges boliger, næringslokaler og nye friområder langs veien. For å hindre at oppgradering ikke skal føre til økte køer på Trondheimsveien, er det viktig at det parallelt med etablering av miljøgate samtidig innføres flere avganger på linje 5 Vestli, og at kollektivtakstene Nittedal-Oslo reduseres for å få flere til å reise kollektivt. Utviklingen av området må skje i tett samarbeid med lokale interessenter og grunneiere om utvikling av området.

Oslo Arbeiderparti ønsker å gjøre byen bedre for gående. Vi vil bygge ut et nett av snarveier, særlig i ytre by, så man kan gå raskt til kollektivholdeplasser og andre mål i nærmiljøet. Vi vil måke fortauene bedre om vinteren. Vi vil legge ekstra vekt på trygge skoleveier med lite biltrafikk ved skolene.

Oslo trenger flere verktøy for å forbedre trafikksikkerheten og redusere biltrafikken. Vi ønsker mulighet til å innføre fartsgrense på 20 km på lokalveiene våre, og bruke automatisk trafikkkontroll til å kontrollere fart og skilt som gjennomkjøring forbudt, for å kunne styre trafikken.

Vi er veldig stolte over å ha gjort Oslo til en ordentlig sykkelby. I løpet av de neste årene skal vi fortsette utbyggingen av sykkelveiene, og sørge for at byen har et sammenhengende nett av gode sykkelveier. Når vi bygger nytt og oppgraderer det eksisterende sykkelveinettet skal vi sørge for å skille syklister mest mulig fra både biltrafikken og de gående. Det gjør trafikken tryggest mulig for alle. Vi vil følge opp Oslostandarden for sykkelveier.

Vi vil legge til rette for at sykkel kan være et naturlig valg for barn og unge som skal til skolen eller følges til fritidsaktiviteter. Der det blir konflikter mellom framkommelighet for biler og trygg ferdsel for syklister, vil vi prioritere syklingen. Syklistene skal også vite at de har et trygt sted å parkere.

El sparkesyklene skal fortsatt reguleres kraftig. Vi vil ha strenge regler for hvor mange el sparkesykler og hvor mange selskaper som er i byen. El sparkesyklene bør kjøres i sykkelveiene, og i minst mulig grad befinne seg på fortauene. Vi ønsker klare begrensninger i hvor de kan parkeres.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Oppgradere Trondheimsveien gjennom Groruddalen til en bygate.
- Oppgradere boliggate med benker, beplantning og lekearealer og redusert hastighet for biler.
- Bruke kamerakontroll til å redusere farten på biltrafikken og styre trafikken unna veiene hvor de ikke er ønsket.
- Bygge ut snarveier, særlig i ytre by.
- Fullføre utbyggingen av et sammenhengende sykkelveinett.

- Oppgradere sykkelveinettet så syklistene i størst mulig grad er skilt fra biltrafikk og gående.
- Prøve ut høyresving mot rødt lys for syklistene.
- Fortsatt regulere el sparkesyklene, og henvise dem til sykkelveiene.

En miljøvennlig bilpark

Oslo er verdens elbilhovedstad. Det gir oss renere luft og lavere klimautslipp. Vi vil fortsette denne utviklingen, med et klart mål om å fase ut alle forurensende biler fra byen.

Akkurat nå er den største utfordringen at utslippene fra tungtrafikken går for sakte ned. Oslo Arbeiderparti vil bidra med å bygge ut lade- og fyllestasjoner til utslippsfri tungtransport i byen. Vi vil sørge for at tungtransport som går på el og biogass har forutsigbare rammevilkår og klare rabatter i for eksempel bomringen. Vi vil samtidig kreve at alle som leverer til kommunen gjør det med utslippsfri transport. Dette gjelder også for lette varebiler. Vi vil vurdere om kollektivfelt på enkelte strekninger kan åpnes for utslippsfri tungtransport.

Vi vil sørge for at det kontinuerlig bygges ut nye ladestasjoner til den voksende elbilparken, og vi innsatsen så vi bygger ut kommersiell ladeinfrastruktur. Samtidig vil vi opprettholde klare økonomiske fordeler for elbiler både i bomringen og i parkeringsavgiftene.

For å nå klimamålene er det viktig at vi både reduserer biltrafikken, og bytter ut de forurensende bilene. Til nå har det klart viktigste virkemiddelet for å få til dette vært økte avgifter, særlig i bomringen. Oslo Arbeiderparti ønsker en mer rettferdig løsning. Vi vil derfor forby kjøring med fossildrevne personbiler på kommunale veier i Oslo fra 2030. Innen da vil det ha kommet så mange elbiler på markedet at økonomi ikke lenger er en grunn til at folk ikke kan bytte til elbil. Vi vil gjøre unntak for veteranbiler. Varebiler og tungtransport skal byttes ut når teknologien er moden for det.

Oslo Arbeiderparti ønsker å beholde bompengene omtrent på dagens nivå. Det gjør at vi har nok penger til å betale for de store investeringene i samferdsel de neste årene. Samtidig bidrar det til at vi begrenser biltrafikken i byen og reduserer utslippene.

Vi er åpne for å gjøre justeringer i satsene med mål om å beholde dagens inntektsnivå. Når vi gjør endringer er det for å gjøre satsene mer rettferdige, sikre at vi når klimamålene, og at vi reduserer biltrafikken i byen. Oslo Arbeiderparti er åpne for at andre modeller som veiprising og parkeringsavgifter kan vurderes som erstatning for bompenger.

Beboerparkeringen i Oslo har vært en suksess. Vi vil fortsette å differensiere satsene, med langt lavere satser i ytre enn i indre by, og bidra til at det er attraktivt for bydelene å innføre ordningen i større områder.

Bildeling er i sterk vekst i Oslo. Bildeling kutter kostnadene for brukerne, reduserer biltrafikken og gjør at bilparken tar mindre plass i byen. Framover vil vi øke antallet bildelingsplasser på kommunal grunn, åpne opp for nye digitale løsninger som gjør at bilene ikke trenger faste plasser, legge til rette for at de delte bilene skal være elbiler, og lage støtteordninger til borettslag og sameier som vil sette av plasser til bildelingsordninger i sine parkeringsanlegg.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Fase ut fossildrevne personbiler i Oslo til 2030.

DISSENS: Programkomiteens mindretall vil stryke kulepunktet.

- 404 • Innføre en nullutslipp sone for næringstrafikk innenfor Ring 1.
- 405 • Bygge ut ladeinfrastruktur for elbiler.
- 406 • Gi tungtransporten forutsigbare rammevilkår for å fase ut den fossildrevne
- 407 tungtrafikken så raskt som mulig.
- 408 • Beholde bompengeinntektene på dagens nivå.
- 409 • Utvide beboerparkeringen, med differensierte satser som er klart lavere i ytre by.
- 410 Det skal fortsatt være opp til bydelene å bestemme om og hvor de vil ha
- 411 beboerparkering.
- 412 • Bidra til at bildeling blir et godt alternativ for mange flere i byen.

413 **Friluftsliv: Marka, fjorden og øyene**

414 Marka og fjorden i Oslo har det største biologiske mangfoldet i Norge og gir sammen med
 415 elver og parker rike muligheter for friluftsliv og utfoldelse for innbyggerne. Vi er opptatt
 416 av at alle i Oslo skal få naturopplevelser. Friluftsliv gir livskvalitet, folkehelse, fellesskap,
 417 mestring og miljøbevissthet. Vi skal hegne om allemannsretten og markaloven, og legge
 418 til rette for friluftsliv, samtidig som vi tar vare på miljøet og det biologiske mangfoldet.

419
 420 Friluftslivet er avhengig av at mange tar marka og fjorden i bruk. Det må tenkes variert
 421 når man utvikler anlegg. Det må bli enklere å finne sin foretrukne måte å oppleve naturen
 422 på. Enten det er til fots eller på ski i marka, i kajakk, fra badstuflåter, med elsykler eller å
 423 ta en stolheis opp til et sted hvor man kan ligge i en hengekøye. Vi må gi folk kunnskap
 424 om friluftsliv og miljø og legge til rette for friluftsliv gjennom utlån, og styrke samarbeidet
 425 med friluftsansjonene.

426 Parker, elver, grøntområder og turveier gir friluftsliv og naturopplevelser som bidrar til
 427 bedre folkehelse og livskvalitet. Oslo Arbeiderparti vil ta deler av parkdriften tilbake i
 428 kommunal regi og jobbe for nye grøntområder over hele byen.

429 Urbant landbruk i byen bidrar til flere grønne møteplasser. Vi vil ta vare på byens
 430 kolonihager, parselhager og skolehager, omgjøre grå arealer til grønne byrom for urban
 431 dyrking, og styrke satsingen på urbant landbruk. Oslo skal være en foregangskommune
 432 for god dyrevelferd.

433 Fjorden og øyene i Oslofjorden er flotte bade- og rekreasjonsområder, særlig i
 434 sommerhalvåret. Oslo Arbeiderparti vil ta vare på og styrke naturmangfoldet i fjorden og
 435 på øyene, og legge til rette for mer bruk, blant annet med flere badeplasser. Vi vil også
 436 jobbe for at flere områder langs Oslofjorden tilgjengeliggjøre for allmennheten.

437 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 438 • Gjenåpne flere elve- og bekkeløp, og etablere flere turtraseer og naturstier langs
- 439 elver og turområder i byen.
- 440 • Styrke arbeidet med å restaurere og øke mengden natur i byen, i Marka, på øyene
- 441 og i fjorden, og lage en handlingsplan for å stanse tap av biologisk mangfold i Oslo.
- 442 • At Oslo kommune skal ha et arealregnskap og arealbudsjet for å begrense
- 443 nedbygging av naturmangfoldet.
- 444 • Fortsette å ruste opp flere av byens parker og byrom med fasiliteter som toaletter,
- 445 drikkefontener, benker, belysning og fellesgriller.
- 446 • Utvide og styrke vernet av Østensjøområdet miljøpark, styrke vernet av Akerselva
- 447 miljøpark, utrede opprettelse av Ljanselva miljøpark, lage en handlingsplan for
- 448 realisering av Alnaelva miljøpark og arbeide for at naturen langs Lysakerelven
- 449 vernes.

- 450 • Ta vare på byens kolonihager, parsellhager og skolehager, omgjøre grå arealer til
451 grønne byrom for urban dyrking, og styrke satsingen på urbant landbruk.
- 452 • Ikke tillate videre utbygging ut over rammene fastlagt i Områdeprogram for
453 Ekeberg natur- og idrettspark.
- 454 • Videreutvikle og bedre vedlikeholdet av skiløyper, marka-stuer og turveier og
455 annen tilrettelegging i marka.
- 456 • Vi vil utvikle de nære alpinsentrene i Oslo med tanke på varierte vinter og
457 sommeraktiviteter.
- 458 • At kollektivtilbudet til sentrale innfartsporter til Marka forbedres.
- 459 • Fortsette å jobbe for opprettelse av nasjonalpark i Østmarka.
- 460 • Støtte forvaltningsplanen for Østensjøområdet miljøpark.
- 461 • Arbeide for at det etableres et våtmarksenter for Østensjøvannet og
462 nasjonalparksenter for Østmarka i forbindelse med utvikling og en skånsom
463 utbygging av tomta for den gamle Eterfabrikken.
- 464 • Støtte kunnskapsformidling gjennom friluftsansisasjonene.
- 465 • Gi skolebarn friluftsunndervisning ved å involvere organisasjonene.
- 466 • Etablere en årlig utlysning av midler til friluftstilbud som får nye grupper ut på tur.
- 467 • Vurdere å åpne for en forsvarlig jakt på småvilt i Oslo kommunes skoger og legge
468 bedre til rette for at flere kan fiske i Oslo sine vann, elver og bekker.
- 469 • At det iverksettes kartlegging og planarbeid for opprettelse av skytebanetilbud i
470 Oslo kommune.
- 471 • At Oslo kommune skal være en pådriver i Oslofjorderådet i arbeidet med helhetlig
472 plan for Oslofjorden og støtte opp om prosjekter, med mål om å restaurere fjorden.
- 473 • Støtte prosjekter som bidrar til å rense fjorden og øke det biologiske mangfoldet
474 som for eksempel tare- og tunikatfabrikker og oppbygging av kunstige habitat for
475 ulike arter.
- 476 • Stanse plastforurensning av Oslofjorden og bidra til rydding av plast i og langs
477 fjorden.
- 478 • Øke kapasiteten i kloakkrenseanleggene.
- 479 • Prioritere å bygge tømmeanlegg for fritidsbåter og forby tømning av septiktank i
480 fjorden.
- 481 • Etablere flere badeplasser, fjordbad, badstuer og badehus langs fjorden.
482 Badeplasser skal opparbeides på blant annet Sukkerbiten, Grønnlikaia og i den
483 planlagte buffersonen mot Kongshavn.
- 484 • Legge til rette for mer bruk av kajaker, roing og småbåter langs fjorden, etablere
485 småbåthavn på Sørenga og sikre flere båtplasser til elektriske
486 båtdelingskonsepter.
- 487 • At Oslo kommune følger opp inngrep i strandsonen som oppført er i strid med plan-
488 og bygningsloven og/eller innskrenker ferdselsretten til allmennheten.

489 Oppvekst

490 En god barndom er nøkkelen til det meste her i livet. Alle barn skal sikres trygge
491 omgivelser og gode utviklingsmuligheter.

492 Helsestasjonen

493 I denne byrådsperioden har vi økt antall årsverk til jordmødre på helsestasjonene med
494 150 prosent, for å gjøre det mulig med tettere og bedre oppfølging både før og etter
495 fødsel.

596 Vi har også innført hjemmebesøksprogrammet «Nye Familier» til alle førstegangsførelde,
597 og alle som får barn for første gang i Norge. Det betyr at familiene får tilbud om
598 hjemmebesøk fra helsestasjonen fra svangerskapet og etter behov inntil barnet er to år.
599 Helsestasjonen kommer i kontakt med alle foreldre og barn og kan lettere fange opp
600 familienes behov. Oslo Arbeiderparti er derfor opptatt av å styrke helsestasjonene også i
601 neste bystyreperiode.

602 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 603 • Sikre bedre informasjon om helsestasjoner for unge slik at ungdom vet hvor de kan
604 søke hjelp.
- 605 • Sikre gode og tilgjengelige lavterskeltilbud for seksuell og reproduktiv helse
606 gjennom HFU-skolen (Helsestasjonen for ungdom).

607 **Barnevern**

608 Det er viktig å sørge for at barnevernet fungerer godt og har nødvendige ressurser for å
609 sikre alle barn trygghet og en god oppvekst. Oslo Arbeiderparti vil derfor styrke
610 bemanningen i barnevernet ved å etablere døgntilgjengelig hjelp. Vi ønsker også å
611 styrke tilliten mellom barnevernet og befolkningen generelt, og minoritetsbefolkningen
612 spesielt.

613 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 614 • Sikre at barns beste blir ivaretatt i avgjørelser som tas, og at det sikres tilstrekkelig
615 medvirkning for barn og unge i avgjørelsene.
- 616 • Øke informasjonen om barnevernet slik at barn og familier vet hvor de skal søke
617 hjelp.
- 618 • Jobbe for å øke kompetansen til barnevernet knyttet til negativ sosial kontroll.
- 619 • Styrke Oslos arbeid med å skaffe fosterhjem og familiehjem, spesielt blant
620 befolkningen med flerkulturell bakgrunn og LHBT+ personer.

621 **Barnehage**

622 Barnehagedekningen i Oslo har i løpet av de siste årene økt til et rekordhøyt nivå, og
623 økningen er sterkest blant minoritetsspråklige barn. Dette skyldes blant annet reduserte
624 barnehagepriser og økt barnehageutbygging. Oslo Arbeiderparti vil fortsette arbeidet
625 med å redusere barrierer for å delta i barnehagen.

626 Det er godt dokumentert at barnehagen har stor betydning for barnas språklige og
627 sosiale utvikling, og at deltakelse i barnehage påvirker barnas mestring i skolen. Selv om
628 barnehagen trolig er den delen av utdanningsløpet som har størst betydning for barns
629 læring og utvikling, er likevel barnehagen den delen av utdanningsløpet med lavest
630 kompetanse. I neste periode vil Oslo Arbeiderparti prioritere tiltak for å heve
631 kompetansen og kvaliteten i barnehagen, og sikre et mer likeverdig barnehagetilbud
632 over hele byen.

633 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 634 • Kartlegge bemanningssituasjonen i barnehagen og styrke ressurspoolen i hele
635 kommunen.
- 636 • Øke kompetansen i barnehagen med mål om 50 prosent av medarbeiderne er
637 barnehagelærer og 35 prosent fagarbeidere.
- 638 • Utvide antall plasser på Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning.

- 539 • Innføre en felles standard for barnehagemat i tråd med Helsedirektoratet
- 540 anbefalinger. Barnehagematen skal fortsatt være foreldrefinansiert, men prisen bør
- 541 være likeverdig i hele byen uavhengig av om barna går i private eller kommunale
- 542 barnehager.
- 543 • Sikre at barnehagene aktivt vurderer kartlegging og oppfølgingstiltak for barn for å
- 544 sikre at alle lærer godt norsk språk tidlig.
- 545 • Godkjenne nye private ideelt drevne barnehager dersom det er behov for
- 546 barnehageplassene, men ikke godkjenne flere barnehager som drives av
- 547 kommersielle aktører.
- 548 • Søke staten om mulighet til å stille kompetanse- og kvalitetskrav også til private
- 549 barnehager for å sikre at foreldre opplever et likeverdig barnehagetilbud over hele
- 550 byen.
- 551 • Rekruttere flere menn til arbeid i barnehagen.
- 552 • Bidra til en god skolestart ved å formidle informasjon om barna fra barnehagen til
- 553 skolen.

554 En sterkere fellesskole

555 Osloskolen er blant landets beste. Elevene trives og viser stor grad av mestring. Oslo
 556 Arbeiderparti vil at alle barn skal få de samme mulighetene til læring i skolen, uavhengig
 557 av sosial bakgrunn. Vi vil sikre alle barn grunnleggende lese-, skrive- og
 558 regneferdigheter tidlig.

559 Grunnskolen skal være en forberedelse for både yrkesfag og studiespesialisering, og da
 560 må vi sørge for varierte arbeidsformer og mestringsopplevelser. Praktisk-estetiske fag
 561 har en verdi i seg selv, og vi må ha like høye forventninger til lærernes kompetanse og
 562 kvalitet i disse fagene som i andre fag. Utviklingen av morgendagens fagarbeidere
 563 starter i første klasse og skal være en vesentlig del av grunnskolen.

564 Dyktige lærere som har tid og tillit til å følge opp hver enkelt elev, er en forutsetning for
 565 en god skole. Oslo Arbeiderpartiet vil fjerne unødvendig rapportering og byråkrati for de
 566 ansatte og gir dem mer tid til læring og oppfølging av elevene.

567 Oslo Arbeiderparti vil

- 568 • Sikre barnas grunnleggende lese-, skrive-, og regneferdigheter innen de fullfører
- 569 2. trinn.
- 570 • Arbeide systematisk med barnas språkkunnskaper i skolen.
- 571 • Styrke skoleledelsen i Osloskolen ved å bygge et sterkere administrativt lag rundt
- 572 skolelederne, slik at de kan bruke mer tid på pedagogisk ledelse, planlegging og
- 573 oppfølging.
- 574 • Sikre god klasseledelse ved å følge opp den enkelte lærer og utvide ordningen med
- 575 lærerteamet som rullerer mellom skoler for å veilede lærere i klasseledelse.
- 576 • Gjøre Osloskolen mer praktisk og variert, blant annet ved å gi flere lærere tilbud om
- 577 videreutdanning i praktiske og estetiske fag, utvide «Den praktiske skolesekken»
- 578 til flere fag og trinn og søke staten om forsøk med å innføre «praktiske ferdigheter»
- 579 som grunnleggende ferdighet, sidestilt med ferdigheter i lesing, regning og
- 580 skriving.
- 581 • Tilby intensivopplæring som alternativ til spesialundervisning for elever som
- 582 trenger ekstra hjelp og støtte for å ha god progresjon i læringen.
- 583 • Kartlegge omfanget av ukvalifiserte lærere i Osloskolen, og bruke Oslo kommunes
- 584 andel av statlige videreutdanningsmidler til å kvalifisere flere lærere uten
- 585 lærerutdanning eller med påbegynt lærerutdanning.

- Gi nye lærere i Osloskolen mulighet til et introduksjonsår der inntil ti prosent av arbeidstiden kan brukes på veiledning, oppfølging, observasjon av undervisning og nettverk for nyutdannede lærere.
- Styrke tilbudet av yrkesfag blant fagområdene på Sommerskolen og på sikt sidestille dette med resten av de grunnleggende ferdighetene.
- Inngå samarbeid med bedrifter og offentlige etater om å bruke arbeidsplasser, verksteder, byggeplasser, museer, mm. som klasserom og nye læringsarenaer for elevene.
- Si nei til opprettelse av flere private skoler i Oslo.
- Utjevne sosiale forskjeller ved å sikre at det er en sammenheng mellom ressurser som tildeles skolene og omfang av elever med foreldre med lav utdanning og inntekt, samt antall barnevernssaker.
- Kartlegge laget rundt elevene på alle Oslo-skoler, og gi lærerne bedre tid gjennom å gi oppgaver til flere yrkesgrupper i skolen.
- Øke antallet miljøarbeidere over hele byen.
- Begrense bruken av Ipad og annen skjermbruk i skolen, særlig i småskolen.
- Jobbe med konsentrasjonsfremmende tiltak og skape bevissthet rundt bruk sosiale medier og mobilpauser.
- Fjerne avtaler som går ut på at foreldre må gi erstatning for ødelagte skole-PCer og gi barna muligheten til å bruke skole-PC-en i ferien.
- Sikre at elevene kan arbeide med penn og papir, trykte læremidler og lesebøker ved siden av digitale læremidler.
- Støtte byomfattende talentsentre for læring.
- Etablere et beredskapsteam mot mobbing i Utdanningsetaten, som både skal bidra til forebyggende arbeid og til at skoler får hjelp i vanskelige saker.
- Utvide elev- og lærlingombudets mandat til å omhandle hele utdanningsløpet, inkludert barnehage og voksenopplæring.

DISSENS: Programkomiteens mindretallet forslår:

- Gjennomføre forsøk med leksefri skole på grunnskolen.

Aktivitetsskolen

Oslo Arbeiderparti har i byråd innført gratis aktivitetsskole for alle barn på 1. til 4. trinn, og dermed sikret at alle barn har mulighet til å delta i lek, aktiviteter og læring etter skoletid. I neste bystyreperiode vil Oslo Arbeiderparti arbeide for å øke kvaliteten på tilbudet i aktivitetsskolen.

Oslo Arbeiderparti vil:

- Aktivitetsskolen skal være en attraktiv arbeidsplass med gode tilbud om etter- og videreutdanning som gjør at vi får stabile arbeidsmiljøer som følger opp barna.
- Inngå en samarbeidserklæring med aktører innen kultur, leksehjelp, integrering og idrett som kan bidra med innhold til aktivitetsskolen.
- Maten som serveres på aktivitetsskolen skal være sunn og god
- Jobbe for en felles søskenmoderasjonsordning for familier som har barn både i barnehage og i aktivitetsskolen.

Videregående skole

Oslo tilbyr et godt og variert tilbud av videregående skoler, med gode skoleresultater og en økende andel elever som fullfører skolen. Dessverre er det likevel slik at det er for store forskjeller mellom skolene, både når det gjelder inntakskrav og fullføringsgrad.

633 Noen skoler har skyhøye inntakskrav og høy andel elever som fullfører skolen, men andre
634 skoler har ingen inntakskrav og lav fullføringsgrad. Dette ønsker Oslo Arbeiderparti å
635 gjøre noe med, blant annet ved å innføre en ny inntaksmodell og gi elevene en
636 fullføringsrett.

637 Videregående opplæring skal kvalifisere til arbeid og høyere utdanning. Elevene i
638 Osloskolen skal være godt kjent med mulighetene som ligger i både yrkesveien og
639 studieveien. Flere elever i Oslo velger nå yrkesveien, men ikke mange nok. Vi har et mål
640 om at en av tre elever søker yrkesfag. Yrkesveien må gjøres kjent tidligere i skoleløpet og
641 fagene i grunnskolen må bli mer praksis- og yrkesrettet. Kommunen skal garantere
642 læreplass, og selv tilby flere læreplasser enn kommunen gjør i dag. Det er også viktig at
643 vi bedre balanserer behovet for arbeidskraft og tilbudet i skolen.

644 Oslo Arbeiderparti vil:

- 645 • Øke rekrutteringen til yrkesfag ved å gi elevene et tidligere møte med yrkesfagene,
646 blant annet ved å bruke yrkesfaglige arbeidsmåter i grunnskolen og la elever i
647 ungdomsskolen hospitere på yrkesfag.
- 648 • Styrke Fagskolen Oslo med flere fagskoleplasser og tettere samarbeid både med
649 videregående skole og arbeidslivet.
- 650 • Søke staten om forsøk med flere y-veier fra yrkesfaglige utdanningsprogrammer til
651 høyere utdanning i Oslo.
- 652 • Gjøre elevene i studieforeberedende utdanningsprogrammer bedre
653 studieforberedt, blant annet gjennom å samarbeide med universitets- og
654 høyskolesektoren i Oslo om opplæring i studieteknikk, hospitering og
655 oppgavedeling.
- 656 • Innføre mulighetsmodellen som ny inntaksmodell i videregående skole for å gi
657 valgfrihet til flere elever i Osloskolen, og evaluere effekten av inntaksmodellen
658 etter 3-5 år.
- 659 • Gjennomgå hvordan fag- og linjetilbudet er fordelt mellom de videregående
660 skolene med mål om å sikre attraktive og varierte tilbud på alle skoler.
- 661 • VG3 utvides fra 1 til 2 år.
- 662 • Bedre oppfølgingstjenesten for elevene som står i fare for å falle ut, og de som har
663 falt ut.

664 *DISSENS: Programkomiteens mindretall foreslår:*

- 665 • Søke staten om å innføre et prøveprosjekt med fjerning av fraværsgrensa.

666

667 Skolehelsetjenesten

668 Oslo Arbeiderparti er opptatt av at elevene har et sterkt og stort lag rundt seg i skolen.
669 Noen elever sliter med lav motivasjon, mobbing, ensomhet, psykiske plager og rus. En
670 styrket skolehelsetjeneste og andre oppfølgingstjenester er viktig for å følge opp hver
671 enkelt elev. Vi har i denne bystyreperioden styrket skolehelsetjenesten med 100 ekstra
672 årsverk, og vil i kommende periode styrke skolehelsetjenesten og laget rundt elevene
673 ytterligere.

674 Oslo Arbeiderparti vil:

- 675 • Styrke skolehelsetjenesten.
- 676 • Ha et prøveprosjekt med skolepsykologer.
- 677 • Ta i bruk ordningen med skoleIOS ved flere barne- og ungdomsskoler.

678 Ungdomsbyen

679 Oslo er en spennende by å vokse opp i, med et svært variert tilbud av fritidsaktiviteter.
680 Det er likevel ytterligere behov for møteplasser og aktivitetstilbud for ungdom som ikke
681 driver med organiserte aktiviteter, som attraktive uterom og uformelle møteplasser inne.
682 Vi vil støtte alle tiltak som gjør nærmiljøet til et trygt og meningsfullt sted å være for
683 ungdom.

684 Oslo Arbeiderparti er svært stolt over vår satsing på sommerjobber for ungdom. I 2022
685 fikk 4000 ungdommer i Oslo sommerjobb i regi av kommunen. Sommerjobben er for
686 mange det første møtet med arbeidslivet, hvor de kan kjenne på mestring, lære om
687 rettigheter og plikter, og tjene egne penger. Jobb for unge gir arbeidstrening, nettverk,
688 og utjevner forskjeller. Vi fortsetter denne satsningen, og vil nå utvide den til å inkludere
689 deltidsjobber gjennom hele året.

690 Ungdomstiden er identitetsskapende. Det er viktig å bli sett og inkludert. Rus, psykiske
691 problemer, ensomhet og frustrasjon må håndteres på et tidlig tidspunkt. Oslo
692 Arbeiderparti er opptatt av at helsetilbudet til barn og unge skal være et lavterskel tilbud,
693 og tilbys der de unge er, som for eksempel i skolen.

694 Oslo Arbeiderparti vil:

- 695 • Styrke fritidsklubber og andre sosiale møteplasser i bydelene etter skoletid, både
696 innendørs og utendørs, og sikre at disse har forutsigbar og langsiktig finansiering.
- 697 • Ungdomsprosjektet Sommerjobb utvikles til et helårlig tilbud med sikte på å tilby
698 ungdom tilknyttet prosjektet muligheter som f.eks. deltidsjobber.
- 699 • Forsterke innsatsen mot ungdom som står utenfor arbeidslivet.
- 700 • Videreutvikle offentlige tilbud som Ung Arena, Recoverysentre, Rask psykisk
701 helsehjelp og andre som et godt lavterskeltilbud innenfor psykiatrihjelp for
702 ungdom, herunder bl.a. også dekke behov for rådgivende tjenester for unge
703 transkjønnede som kan være en utsatt gruppe når det gjelder psykisk helse,
704 livstilfredshet, ensomhet m.m.

705 Studentbyen

706 Oslo er den byen i Norge med flest studenter. Det kommer studenter fra hele Norge og hele
707 verden for å studere i Oslo. For Oslo Arbeiderparti vil det være viktig å styrke
708 studentvelferden.

709 De høye leieprisene og mangelen på studentboliger i Oslo gjør det vanskelig for mange
710 studenter å finne et sted å bo under studiene. Dersom Oslo skal bli en enda bedre
711 studentby, må vi øke tilgangen på studentboliger. Oslo Arbeiderparti vil derfor at flere
712 tomter skal stilles til disposisjon for SiO.

713 Studenter sliter mer med dårlig psykisk helse nå enn før. Oslo Arbeiderparti mener derfor
714 det er viktig med et krafttak for psykisk helse. Vi ønsker å styrke finansieringen til psykisk
715 helsehjelp for studenter, og sikre en langsiktig finansieringsplan som ikke baserer seg på
716 enkeltvedtak. Det vil også være viktig å tilrettelegge for flere sosiale fellesskap for
717 studenter i Oslo, med arenaer også utenfor campus der man kan studere, drive med
718 fritidsaktiviteter og bli kjent på tvers av studier. Oslo Arbeiderparti ønsker derfor å bidra
719 med tilskudd for rehabilitering av det nye studenthuset i sentrum og tilrettelegge for
720 aktivitet i fremtiden.

721 Oslo Arbeiderparti vil:

- 722 • Bidra med tilskudd til rehabilitering og aktivitet for studenthuset i sentrum.

- 723 • Støtte studentidretten og andre studentaktiviteter ved å samarbeide med
724 foreningene, blant annet om tilgang til anlegg og lokaler.
725 • Samarbeide med studentorganisasjonene, frivilligheten og samskipnaden for å
726 sikre studenters psykiske helse.
727 • Stryke studentfrivilligheten.

728 God helse – Livskvalitet for alle

729 Arbeiderpartiet er for en sterk offentlig helsetjeneste. Alle skal sikres hjelp når de trenger
730 det, uavhengig av økonomi. Befolkningen skal være trygg på at den offentlige
731 helsetjenesten dekker behovene for helsehjelp.

732 **Folkehelse**

733 All erfaring og forskning viser at jo mer og bedre forebygging, jo mindre belastes
734 helsetjenestene. Erfaring viser også at det nesten aldri er for seint å sette inn tiltak for å
735 styrke folkehelsen. Folkehelsearbeid må rettes inn mot alle generasjoner i samfunnet.
736 Samtidig er det slik at jo tidligere i livsfasen tiltak for god folkehelse settes inn, jo større
737 effekt har arbeidet. Godt folkehelsearbeid skjer best i samarbeid mellom
738 kommunen/bydeler og frivillige, f.eks. gjennom bydelenes frivillighetssentraler.

739 **Oslo Arbeiderparti vil**

- 740 • Satse på folkehelse ved å gjennomføre tiltakene i folkehelseplanen som vedtas i
741 2023.
742 • At barnehager og AKS vektlegger fysisk aktivitet gjennom lek, og at så mye som
743 mulig av aktiviteten foregår ute.

744 *DISSENS: Programkomiteens mindretall foreslår:*

- 745 • At det på alle skoler i Oslo gis et sunt, enkelt skolemåltid i løpet av dagen.
746 • Fortsette arbeidet med å tilby ernæringsrik mat i Oslo kommunes tjenester.
747 • At det er innarbeidet daglig fysisk aktivitet i timeplanene ved alle skoler.
748 • At arbeidet med å legge til rette for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv fortsetter.
749 • Gi tilskudd til folkehelseprosjekter, som Oslo Idrettskrets sine tiltak Aktiv på dagtid
750 og 60 pluss.
751 • Sikre at barn og unge med store funksjonsnedsettelse får et godt tjenestetilbud
752 med en fast koordinator og sikre tjenestetilbudet ved flytting. Øke kunnskapen i
753 miljøer hvor sterke funksjonsnedsettelse er forbundet med stigma.
754 • Tilby gratis HPV-vaksiner til alle kvinner og menn under 30 år.
755 • Sikre gode og tilgjengelige lavterskeltilbud for seksuell og reproduktiv helse
756 gjennom Sex og Samfunn og seksualundervisning i skolen.
757 • Oslo kommune følger opp Handlingsplan for seksuell og reproduktiv helse i Oslo.
758 • Legge økt vekt på å avdekke yrkesrelatert kreft, blant annet asbest i kommunale
759 bygg og god opplæring om asbest av elever i yrkesfaglige linjer.

760 **Sykehus**

761 Oslo Arbeiderparti har ment at ny sykehusstruktur skal baseres på tre statlige sykehus,
762 nemlig Aker, Rikshospitalet og Ullevål. Vi beklager sterkt at dette ikke ble resultatet og
763 som endte i vedtak om statlig reguleringsplan. Oslo Arbeiderparti tar beslutningen til
764 etterretning, og vil framover arbeide aktivt overfor Helse Sørøst for å sikre nødvendige
765 spesialisthelsetjenester for Oslos befolkning. Samtidig vil en ny struktur stille store krav
766 til den kommunale helsetjenesten framover.

767 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 768 • Planlegge for et legevakttilbud i sentrum.
- 769 • Sikre at Aker blir et lokalsykehus for Oslo og at det dekker alle bydelene i
- 770 Groruddalen.
- 771 • Styrke samarbeidet mellom sykehusene og primærhelsetjenesten.
- 772 • Sørge for at helsehusene blir fullverdige helsetilbud til alle som skrives ut fra
- 773 sykehus og trenger rehabilitering før overgang til andre tilbud eller eget hjem.
- 774 • Styrke Forsterket rehabilitering ved Aker (FRA).
- 775 • Arbeide for en helhetlig plan for at de ideelle sykehusene Lovisenberg og
- 776 Diakonhjemmet inngår i den helhetlige planleggingen av andrelinjetjenesten.

777 Psykisk helse

778 Arbeidet for psykisk helse skal kjennetegnes av den samme prioritering og faglige
 779 standarden som annet helsearbeid. Oslo Arbeiderparti erkjenner at dette må bety
 780 vesentlig opptrapping, både knyttet til forebyggende arbeid, rask psykisk helsehjelp og
 781 kapasitet i spesialisthelsetjenesten. De psykiske helsetjenestene skal styrkes, og
 782 lavterskeltilbud er noe vi vil prioritere. Et godt eksempel på et slikt tilbud er
 783 helsestasjonen for gutter på Majorstuen. Her møter gutter mannlig psykolog, lege,
 784 helsesykepleier, fysioterapeut og ruskonsulent, og tilbudet er gratis.

785 Oslo Arbeiderparti ønsker bedre samhandling på tvers av sykehus, distriktspolitiske
 786 sentre, bydelene og fastlegene for å sikre et effektivt og velfungerende helsetilbud.

787 Mye av det forebyggende arbeidet og førstelinjearbeidet skjer i skolen. Miljøarbeidere og
 788 andre kan tidlige plukke opp utfordringer og begrense utenforskap. Skolehelsetjenesten
 789 gir lavterskelhjelp og kan raskt veilede de som har behov for spesialisthelsetjenester. Det
 790 er også viktig å sørge for god informasjon om psykisk helse til foreldrene.

791 Oslo Arbeiderparti vil:

- 792 • Styrke det forebyggende arbeidet gjennom frisklivssentralene i bydelene,
- 793 miljøterapeuter i skolene og støtte fellesskapsbyggende arbeid på ulike områder.
- 794 • Prioritere bydeler i Oslo som ble særlig rammet av pandemien og fikk større
- 795 psykiske helseutfordringer.
- 796 • Styrke samhandlingen og informasjonsdelingen mellom kommunehelsetjenesten
- 797 og spesialisthelsetjenesten.
- 798 • Sikre psykologspesialister med kommunal avtale.
- 799 • Styrke undervisningen om psykisk helse i skolen.
- 800 • Prioritere lavterskeltilbudene.
- 801 • Styrke foreldrenes kompetanse om psykisk helse.
- 802 • Jobbe for flere langtidsplasser i psykiatrien uavhengig om oppgavene blir liggende
- 803 hos kommune eller stat.
- 804 • Bidra til sikker drift av organisasjoner som gir tilbud innen psykisk helse eller jobber
- 805 for å folk som faller utenfor jobb og skole.

806 Rusomsorg

807 Oslo Arbeiderparti vil ha en human ruspolitikk der målet er å prioritere
 808 forebyggingsarbeid, og at mennesker med rusproblemer skal kunne leve meningsfulle liv
 809 med økt livskvalitet. Vårt utgangspunkt er at mennesker med rusproblemer skal møtes
 810 med helsehjelp og oppfølging, ikke straff eller fordømmelse. Oslo må ha en helhetlig
 811 ruspolitikk fordi den angår hele familier og kan oppstå i alle deler av livet. Vår politikk
 812 bygger på forebyggende tiltak, god helsehjelp og meningsfulle liv. Derfor vil vi snu

813 ruspolitikken fra institusjonsbasert tilbud til boligtilbud i bydelene, lokale helsetiltak,
814 forebyggingstiltak og meningsfulle aktiviteter for den enkelte.

815 Oslo Arbeiderparti vil:

- 816 • Gjennomføre et prøveprosjekt med en lokal rusreform i Oslo der rusavhengige
- 817 møtes med helsehjelp, ikke straff.
- 818 • Styrke bydelenes arbeid med lokale rustiltak.
- 819 • Bedre tjenestetilbudet for personer med alkoholavhengighet.
- 820 • Videreutvikle tjenester som gir rusavhengige meningsfulle liv med fokus på
- 821 meningsfulle aktiviteter, sysselsetting, arbeid og mestring.
- 822 • Bygge flere tilpassede og fleksible boliger til personer med sammensatte
- 823 omsorgsbehov.
- 824 • Sikre lavterskel møteplasser for pårørende til mennesker med rusavhengighet.
- 825 • Styrke det forebyggende arbeidet mot rusavhengighet gjennom skole, foreldre,
- 826 barnevern, helsevesenet, SaLTo-samarbeidet, uteseksjonen, frivilligheten og
- 827 barne- og ungdomsarbeider.

828 Kvinnehelse

829 Kvinnehelse skal prioriteres for å sikre likeverdige helsetjenester for alle. Sykdommer som
830 rammer kvinner mest, får ofte mindre oppmerksomhet enn sykdommer som rammer menn.
831 Kunnskapen om mange typiske kvinnesykdommer er ofte mangelfull og utdatert, og
832 kvinnehelse er underprioritert og underfinansiert. Dette gjelder diagnostisering,
833 medisinsk behandling og forskning. Flere kvinnesykdommer og ulike tilstander er også
834 tabubelagt. Minoritetskvinnens helse trenger et spesielt fokus.

835 Kvinnehelse er et omfattende tema, men noen hovedområder er: Kvinnehelse i ulike
836 livsfaser (som omfatter reproduktiv helse, fødsler, overgangsalder og aldring), kreft,
837 muskel- og skjelettlidelser, smerte- og utmattelsestilstander og psykisk helse.
838 Regjeringen har nedsatt et Kvinnehelseutvalg som skal gi oss oppdatert kunnskap om
839 kvinnehelseutfordringer. Vi vil bruke denne, sammen med kunnskapsgrunnlaget fra Oslo,
840 til å utvikle en handlingsplan for kvinnehelse i Oslo.

841 Oslo Arbeiderparti vil:

- 842 • Prioritere kvinnehelse for å sikre retten til likeverdige helsetjenester.
- 843 Kjønnsperspektivet må sikres i kommunale satsinger, planer, strategier og
- 844 rapporter.
- 845 • Utvikle en oppdatert handlingsplan om Oslo-kvinnens helse.
- 846 • Utvide ordningen med gratis prevensjon for unge jenter og kvinner opp til 25 år.
- 847 • Prioritere og styrke arbeidet med vold mot kvinner, blant annet ved å sikre at det til
- 848 enhver tid foreligger en handlingsplan mot vold mot kvinner og vold i nære
- 849 relasjoner.
- 850 • Bedre jenter og kvinners reproduktive helse, og sikre kommunalt tilbud til kvinner
- 851 som opplever spontanaborter eller svangerskapsavbrudd og har behov for
- 852 oppfølging i etterkant.
- 853 • Sikre en god kommunejordmordtjeneste og tilstrekkelig med Duolaer.

854 Fastlegeordningen

855 Fastlegeordningen er grunnmuren i all helsetjeneste og en svært viktig del av
856 kommunehelsetjenesten. Ordningen er et kommunalt ansvar. Prinsippene bak
857 fastlegeordningen er gode, nemlig at alle skal kunne velge en lege som de er fast
858 tilknyttet. Vi ser nå en utvikling der ordningen utfordres. Nasjonalt er det mangel på

859 fastleger, og denne utviklingen kan også ramme Oslo. Det er blitt vanskeligere å ansette i
860 nye hjemler eller erstatte leger som pensjonerer seg.

861 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 862 • Vurdere å opprette flere kommunale legesentre og ansette kommunale fastleger.

863 **Pårørende**

864 En stor andel av omsorgsinnsatsen for syke og pleietrengende utføres av pårørende, og
865 Oslo Arbeiderparti vil nå styrke støtten til de pårørende. Mange ønsker å være der for
866 sine nærmeste, men mangel på støtte gjør at pårørende må gi opp jobb. Mange blir selv
867 syke av belastningen. Ulønnet omsorgsarbeid utgjør også et likestillingsproblem.

868 Tilbud som gis er ofte tilpasset den som er syk, med for liten vektlegging av behovet til
869 den pårørende. Tilbud om aktivitet og avlastning må også tilpasses pårørendes behov,
870 og ha fokus på at pårørende holder seg frisk og beholder muligheten til å være
871 yrkesaktiv. Vi ønsker også å gjøre det enklere for pårørende å få kontakt med offentlige
872 tjenester.

873 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 874 • Videreutvikle Oslostandarden for pårørendesamarbeid.
- 875 • Gi gode støtte- og avlastningstilbud som ivaretar pårørende.

876 **En aktiv alderdom i en aldersvennlig by**

877 Oslo har 80 000 innbyggere over 65 år, altså 11,5 prosent av befolkningen i Oslo er
878 alderspensjonister. Dette tallet vil øke vesentlig i årene fremover. De fleste av disse har
879 mange gode leveår foran seg, med ulike interesser og behov, og utgjør en viktig ressurs
880 for andre eldre. For å gi disse eldre fleksibilitet i hverdagen og muligheten til å delta på
881 aktiviteter har det rødgrønne byrådet satset stort på Rosa busser, og vi ønsker nå å
882 utvide tilbudet til flere bydeler.

883 Eldre bor i større grad alene enn de som er i yrkesaktiv alder. Dette gjelder spesielt
884 aleneboende kvinner. Mange har ikke nær familie eller pårørende i byen. Disse trenger
885 sosial kontakt og et aktivitetstilbud på dagtid, og de trenger hjelp til praktiske gjøremål,
886 som snømåking, enkle reparasjoner, transport av søppel og lignende.

887 Både i Oslo og på landsbasis er det en prioritert oppgave å legge til rette for at innbyggerne
888 kan bo hjemme så lenge de ønsker. Dette krever tilrettelegging og hjelp i hverdagen. Vi
889 har ansatt 500 nye stillinger i hjemmetjenesten for å gi de ansatte mer tid til hver enkelt
890 hjemmeboende. Det utvikles stadig nye teknologiske hjelpemidler som et effektivt
891 hjelpemiddel for å sikre trygghet og mulighet til å bo hjemme, selv med tilsynsbehov eller
892 sykdom. En vellykket innføring er avhengig av god opplæring, brukervennlighet og
893 tilpasning til det funksjonsnivå den enkelte har. I mange tilfeller vil det likevel være behov
894 for at boligen byttes ut med en som er bedre egnet for eldre. Oslo Arbeiderparti ønsker et
895 mer differensiert tilbud av boliger med livsløpsstandard i kombinasjon med tilbud om
896 aktiviteter og måltider.

897 Med økende alder stiger også antall demente. Denne gruppen krever særlig
898 tilrettelegging i form av dagtilbud, tilpassede boliger og gode sykehjemsplasser. Det nye
899 bo-konseptet «Dronning Ingrid's hage» på Tøyen som åpner i 2023, er et eksempel på et
900 godt omsorgstilbud for demente med behov for heldøgnsomsorg.

901 Oslo Arbeiderparti ønsker fortsatt at alle nye sykehjem skal drives av kommunen eller
902 ideelle aktører, med flest mulige hele og faste stillinger som sikrer kontinuitet og
903 trygghet for beboere og pårørende. Dette sikrer også ansatte bedre lønns-, pensjons- og
904 arbeidsvilkår.

905 Måltidene er av vesentlig betydning for eldres livskvalitet og helse. Det er viktig at maten
906 som serveres på sykehjem, seniorsentre, omsorgsboliger og i hjemmetjenesten er variert
907 og sunn. Vi har derfor ansatt flere ernæringsfysiologer i bydelene for å styrke kvaliteten på
908 måltider og unngå feilernæring og underernæring.

909 Oslo Arbeiderparti vil:

- 910 • Styrke seniorsentrene og frivillighetssentralene for å sikre et mest mulig variert og
911 inkluderende tilbud.
- 912 • Fortsette å utvide tilbudet om Rosa busser til å gjelde i alle bydeler.
- 913 • Ha en forsøksordning med småjobb-tjeneste for eldre.
- 914 • Alle bydeler skal ha fleksible botilbud tilpasset innbyggernes behov, som for
915 eksempel omsorg+ eller lignende.
- 916 • Tilby forebyggende besøk hos alle over 75 år som ikke mottar kommunale tjenester.
- 917 • Styrke hjemmebaserte tjenester, også ved å ta i bruk nye yrkesgrupper.
- 918 • Tilby teknologiske hjelpemidler tilpasset behov og ferdighet, og sikre opplæring av
919 brukere og pårørende.
- 920 • Støtte digital opplæring i regi av Seniornett eller tilsvarende tiltak.
- 921 • Sikre et godt og trygt tilbud for demente, både som hjemmeboende, i omsorgsbolig
922 og sykehjem.
- 923 • Styrke samarbeid med frivillige organisasjoner om forebygging og aktiviteter.
- 924 • Videreføre ordninger som sikrer pårørende innflytelse på valg av løsninger for
925 omsorg og pleie av eldre.
- 926 • At sykehjem skal drives av kommunen eller ideelle aktører.
- 927 • Fortsette å trappe opp antall sykehjemsplasser i tråd med dokumenterte behov.
- 928 • Sykehjemsplasser skal være enerom med bad.
- 929 • Videreføre samboergaranti på sykehjemmene.
- 930 • Fortsatt sikre brukermedvirkning og fritt brukervalg i hjemmebaserte tjenester.
- 931 • Videreføre arbeidet med å sikre at ernæring og god mat får tilstrekkelig
932 oppmerksomhet i helse og omsorg.
- 933 • Støtte muligheten for tilgang til helsebad for eldre og funksjonshemmede.

934 Livets siste fase

935 Helsetilbudene skal ruste oss for et lengre liv, men på et tidspunkt er det slutt for oss
936 alle. Oslo Arbeiderparti er opptatt av at vi skal gi et lindrende og trygt helse- og
937 omsorgstilbud (palliativ omsorg) ved livets slutt. Arbeidet med smertelindring må
938 utvikles videre, og pårørendeperspektivet skal ivaretas.

939 Oslo Arbeiderparti vil:

- 940 • Sikre nødvendig kompetanse blant kommunens ansatte på smertelindrende
941 behandling.
- 942 • Etablere ambulerende tilbud innenfor smertelindring som kan dekke alle bydeler
943 som legger til rette for en verdig siste fase av livet med god palliativ omsorg.

- 944 • Sikre lindrende enheter ved noen sykehjem som kan sørge for smertelindring og ha
945 noe mer tid til å samtale med pasientene og tilrettelegge for de ulike ønsker folk
946 har ved livets slutt.
947 • Ivareta pårørende perspektivet og gi gode støtte- og avlastningstilbud.

948 Arbeidsliv

949 Et inkluderende og likestilt arbeidsliv

950 Arbeid bidrar til at mennesker kan leve trygge og frie liv med stabil inntekt og personlig
951 utvikling. Inkludering i arbeidslivet er viktig for å sikre mangfoldet i byen vår, utjevne
952 forskjeller og bygge sterkere fellesskap.

953 Å hindre vedvarende lavinntekt er en prioritert oppgave. Vi vil derfor sørge for å få flere
954 inn i jobb og gi flere mulighet til å jobbe heltid. Vi vil også tilrettelegge for at flere
955 mennesker med funksjonsnedsettelser kommer i jobb. Videre, vil vi sørge for at færre
956 faller fra og at flere kan stå lenger i jobb. Det er derfor viktig at virksomheter utvikler og
957 satser på arbeidsplasser som verdsetter seniorer som vil og kan stå lenger i jobb.

958 En aktiv likestillingspolitikk, trepartssamarbeidet og kommunens innkjøpsmakt skal bidra
959 til mer likestilling, mangfold og inkludering. Målet er at flere blir aktive deltakere i det
960 norske samfunnet, med en varig tilknytning til arbeidslivet. Introduksjonsprogrammet og
961 andre tilbud må bli enda mer arbeidsrettet, og stille krav, slik at de som skal gjennom
962 programmet opparbeider seg kompetansen som kreves.

963 Vi skal fortsette å skape tilrettelagte arbeidsplasser i Oslo for personer med
964 rusutfordringer og psykiske lidelser. Kønns- og seksualitetsmangfold er en viktig del av
965 det holdningsskapende og forebyggende arbeidet mot diskriminering på arbeidsplassen.
966 Vi vil fremme likestilling og ikke-diskriminering av LHBTIQ+-personer.

967 Vold, trusler og trakassering er et arbeidsmiljøproblem. Det rammer særlig kvinner. Vi vil
968 styrke arbeidet mot vold, trakassering og trusler på arbeidsplassen.

969 Oslo Arbeiderparti vil at flere skal få mulighet til å være en del av arbeidslivet fremfor å
970 motta passive ytelser. Flere jobbprogram som bidrar til at flere får relevant
971 arbeidserfaring og kompetanse skal gjennomføres i partnerskap med næringslivet i Oslo.

972 Oslo Arbeiderparti vil

- 973 • Øke lederes kompetanse i forbindelse med rekruttering av underrepresenterte
974 grupper i arbeidslivet som minoritetsspråklige, mennesker med
975 funksjonsnedsettelser ol. med sikte på å øke andelen arbeidstakere fra disse
976 gruppene i arbeidslivet.
- 977 • Utforme stillingsutlysninger med hensikt om å motivere underrepresenterte
978 grupper til å søke på stillinger.
- 979 • Videreutvikle og forsterke traineeordningene og prosjekter knyttet til rekruttering
980 av underrepresenterte grupper med sikte på å gjøre dette til en naturlig del av alle
981 rekrutteringsprosesser.
- 982 • Gjøre mer for å bidra til at unge blir oppsøkt med tilbud om kompetansepåfyll,
983 etter- og videreutdanning samt tiltak og oppfølging som setter flere i stand til å ta
984 ledige jobber.
- 985 • Utvikle en strategi for å løse rekrutterings- og kompetansebehovet i
986 arbeidsmarkedet i Oslo, og koble dette med tiltak for å få flere inn i jobb.

- 987 • Bygge ut kvalifiseringstilbudet for voksne innvandrere.
- 988 • Fortsette å utvikle og styrke jobbprogrammene i områdesatsingen.
- 989 • Arbeide for å øke kunnskap i arbeidslivet om personer med ulike kjønns- og
- 990 seksualitetsuttrykk.
- 991 • Jobbe aktivt for at flere arbeidsgivere skal tilrettelegge for at menn tar større del
- 992 av omsorgsansvaret og foreldrepermisjonen.

993 Et ryddig og organisert arbeidsliv

994 Et ryddig og organisert arbeidsliv handler om høy organisasjonsgrad, krav til seriøsitet i
 995 arbeidslivet og trygge og gode lønns- og arbeidsvilkår. For Oslo Arbeiderparti er det helt
 996 avgjørende at Oslos arbeidsliv bygger på normer og standarder som bidrar til dette. Derfor
 997 er det viktig at både virksomheter og arbeidstakere velger å organisere seg slik at vår
 998 modell kan trygges og videreutvikles. Sterkere organiseringsgrad og et mer rettferdig
 999 arbeidsmarked vil bidra til et mer inkluderende og likestilt arbeidsliv.

1000 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1001 • Videreutvikle og forsterke Oslomodellen som standard for kvalitetskrav i
- 1002 arbeidslivet.
- 1003 • Videreutvikle og forsterke prinsippene i tillitsreformen.
- 1004 • Oppfordre og legge til rette for at egne ansatte organiserer seg.
- 1005 • Foretrekke tariffavtale, ryddige lønns og arbeidsvilkår ved anskaffelser.
- 1006 • Samarbeide med partene i arbeidslivet om ulike tiltak for økt organisasjonsgrad og
- 1007 forebygging av sosial dumping.

1008 Oslo kommune som arbeidsgiver

1009 Ansatte i Oslo kommune skal ha ryddige og gode arbeidsforhold. Kommunen skal være
 1010 en god og attraktiv arbeidsgiver. I tett samarbeid med ansatte og fagforeningene skal
 1011 Oslo kommune beholde og rekruttere arbeidskraft, legge forholdene aktivt til rette for å
 1012 benytte ansattes kompetanse, sikre rett kompetanse på rett plass og med rett
 1013 bemanning i kommunens tjenester. For Oslo Arbeiderparti er det avgjørende at
 1014 kommunens ansatte får mulighet til kompetanseheving gjennom relevant etter- og
 1015 videreutdanning, som fagbrev, økt digital kompetanse eller lederutvikling.

1016 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1017 • Videreutvikle og forsterke arbeidet med heltidskultur i Oslo kommune gjennom å
- 1018 følge opp heltidsnormen.
- 1019 • Vurdere utlysning av stillinger opp mot målsetningen om heltid.
- 1020 • Utvide forsøksordningen med heltidsarbeidsplasser.
- 1021 • Utvide forsøksordningen med ressurspooler til å gjelde flere virksomheter og
- 1022 sektorer i Oslo kommune.
- 1023 • Styrke muligheten for ansette med realkompetanse til å få formalisert sin kunnskap
- 1024 gjennom fagbrev ol.
- 1025 • Gi ansatte mulighet for ulike kompetansehevende tiltak i arbeidssammenheng.
- 1026 • Legge forholdene til rette for bruk av hjemmekontor og satellittkontor.
- 1027 • Sikre at kommunens ansatte har en trygg arbeidsplass fri for vold og trakassering.

1028 Norges mest næringsvennlige kommune

1029 **Lett å skape jobber**

1030 Oslo Arbeiderparti vil fortsette å utvikle Oslo som en by der det er lett å skape nye jobber
1031 og som det er lett å få jobb i. Under rødgrønt styre har Oslo ført en aktiv næringspolitikk,
1032 og Oslo har blitt kåret til det mest næringsvennlige fylket og den mest næringsvennlige
1033 kommunen i Norge. Dette er vi stolt av, og ambisjonen er at det også skal være slik
1034 fremover. Vår visjon er at Oslo skal være en av de mest innovative og bærekraftige byene
1035 i verden. Oslo er et stort eksportfylke, og "Kunnskapshovedstaden Oslo" har en viktig
1036 plass i den nasjonale satsningen på det grønne skiftet.

1037 Samtidig mener Oslo Arbeiderparti at vi må bygge videre på Oslo som industriby og
1038 produksjonsby. Vi mener det er mulig å legge til rette for nye industrier i byen vår, for
1039 eksempel innen bioressurser, helse, energi og batteri.

1040 Videre må vi skape rammebetingelser for framtidens nye typer grønt næringsliv. Her vil vi
1041 blant annet bygge videre på erfaringene fra karbonfangstanlegget på Klemetsrud og
1042 Hovinbyen Sirkulære Oslo, hvor det skal satses på ombruk, gjenbruk og sirkulære
1043 løsninger.

1044 Oslo Arbeiderparti vil at Oslo kommune fortsatt skal gå foran som en stor byggherre og
1045 kreve mer gjenbruk av byggematerialer. På samme måte som vi gjennom å stille krav til
1046 fossil frie byggeplasser og nullutspillskjøretøy har drevet frem et marked, kan vi drive
1047 frem et marked for gjenbruk.

1048 I Oslo sysselsetter finansnæringen over 20.000 mennesker. Det tilsvarer fem prosent av
1049 alle heltidsansatte i Oslo. Oslo Arbeiderparti mener det ligger et potensial for utvikling av
1050 grønne næringer, innovasjon og startups og bærekraftig verdiskaping, i et samspill
1051 mellom offentlige virkemidler og privat kapital.

1052 Andre viktige næringer i Oslo er reiseliv, kultur og servering. Disse næringene gir
1053 innbyggere og tilreisende opplevelser og avbrekk fra hverdagen og er med sine drøye
1054 40.000 arbeidsplasser på mange måter hjørnesteinsbedrifter i Oslo.

1055 Blant vekstnæringene finner vi helse og livsvitenskap, fornybar energi, transport, reiseliv
1056 og kunnskapsintensive næringer. Oslo Arbeiderparti vil forsterke denne utviklingen og
1057 fortsette å bygge opp om gründervirksomhet, klyngene, startups og
1058 innovasjonsøkosystemet.

1059 For å ytterligere forsterke og støtte opp under nyskapingstiljøene i Oslo, og at
1060 kommunen er med på å drive frem nye næringer, mener Oslo Arbeiderparti at det er
1061 nødvendig å bygge sterkere kultur for innovasjon og samarbeid også internt i kommunen.
1062 Innovasjonsarbeid bør lønne seg og også være en del av anskaffelsene i kommunen.
1063 Gjennom arbeidet i innovasjonsdistriktene skal Oslo teste nye løsninger. Å være en liten,
1064 fremoverlent by gjør at Oslo både kan være en testarena for ny teknologi og nye
1065 reguleringer i en internasjonal sammenheng. Innovasjonsdistriktene knytter seg tett opp
1066 til hovedstadens viktige kunnskapsmiljøer. Oslo Arbeiderparti mener
1067 innovasjonsdistriktene har en nøkkelrolle i nødvendig kommersialisering av forskning.

1068 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1069 • Styrke kommunens næringsrettede virkemidler som eksempelvis Smart Oslo-
1070 ordningen.
- 1071 • Sørge for forutsigbare rammebetingelser for næringslivet i Oslo.

- 1072 • Bruke anskaffelsene til å premiere leverandører som tar med seg startups for å løse
- 1073 en oppgave for kommunen.
- 1074 • Øke bruken av innovative anskaffelser for å løse viktige samfunnsoppdrag.
- 1075 • Gi VTA-bedriftene flere og ulike typer arbeidsoppdrag gjennom inkluderende
- 1076 anskaffelser og reservede kontrakter.
- 1077 • Fortsette kampen mot useriøse aktører i skjenkebransjen blant annet gjennom
- 1078 veiledning og kontroll av tariff lønn i samarbeid med Arbeidstilsynet.
- 1079 • Satse på løpende skjenkebevillinger (automatisk fornying) også fremover.
- 1080 • Sørge for at de kommunale tjenestene foretar en rask og effektiv behandling av
- 1081 søknader og godkjenninger.
- 1082 • Aktivt samarbeide med reiselivsnæringen for å legge til rette for at et bærekraftig
- 1083 reiseliv kan vokse og utvikle seg fremover.
- 1084 • Samarbeide med Innovasjon Norge om markedsføring både nasjonalt og
- 1085 internasjonalt.
- 1086 • Sørge for at potensiale for reiselivsnæringen integreres i kommunens planlegging
- 1087 og strategiske satsing i byutvikling og arealplanlegging.
- 1088 • Sørge for at reiselivssatsingen bygger på nye smarte løsninger og en markedsføring
- 1089 som ivaretar og underbygger Oslos miljøprofil.
- 1090 • Støtte opp om bedrifter med eksport-potensial.
- 1091 • Utrede en ordning med kjøre- og parkeringstillatelse for næringsdrivende som gjør
- 1092 det enklere å levere varer og tjenester i Oslo sentrum og som støtter opp om
- 1093 Oslo modellen for et anstendig arbeidsliv.

1094 Oslo i verden

1095 Oslo er i ferd med å etablere en sterk posisjon internasjonalt. Vi har verdens mest
 1096 ambisiøse klimastrategi, og lanserte i 2016 verdens første klimabudsjett. Vi var Europas
 1097 miljøhovedstad i 2019, og er verdens elbil-hovedsted. Flere storbyer ønsker å lære av Oslos
 1098 klimainitiativ, som fossilfrie byggeplasser og for karbonfangst og -lagring.

1099 Oslo skal være en attraktiv by å komme til. Oslo har blitt en hovedstad for
 1100 samtidsarkitektur med Barcode, Operaen og nye museer i internasjonal toppklasse som
 1101 Munch-museet og Nasjonalmuseet. Oslo har også blitt en kultur- og matby på nivå med
 1102 København og Stockholm. Flere internasjonalt anerkjente medier som New York Times og
 1103 Lonely Planet har de siste årene kåret Oslo blant verdens beste reisemål, og nylig kåret
 1104 det internasjonale magasinet TimeOut Sagene til en av verdens kuleste nabolag.

1105 Oslo skal være en internasjonal fredsby. Vertskapet for Nobels fredspris setter Oslo på
 1106 kartet. Oslo skal stille opp som vertskap for aktører som ønsker å diskutere fredelige
 1107 løsninger på voldelige konflikter og støtte opp under menneskerettighetsaktivister.
 1108 Skoler og barnehager skal oppfordres til å inngå internasjonale vennskapssamarbeid.

1109 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1110 • Markedsføre og posisjonere Oslo internasjonalt.
- 1111 • Bidra til å nå FNs bærekraftsmål og konvensjoner for klima og naturmangfold, og
- 1112 ta initiativ til et opprop fra byer for en sterk global naturavtale.
- 1113 • Ta initiativ til et samarbeid mellom finansmiljøet, staten og Oslo kommune om å
- 1114 gjøre Oslo til et sentrum for bærekraftig kapitalforvaltning.
- 1115 • Fortsette å være en friby for forfulgte forfattere og utrede muligheten for å opprette
- 1116 en liknende ordning for menneskerettighetsforkjempere.

1117 • Fortsette arbeidet med Mayors for Peace.

1118 *DISSENS: Programkomiteens mindretall foreslår:*

1119 • Jobbe for at Norge skal ratifisere FNs atomvåpensforbud

1120 • Videreutvikle samarbeidet med Nobelinstituttet, Nobels fredssenter og
1121 universitetene for å styrke Oslos posisjon som internasjonal fredsbby.

1122 Byutvikling

1123 Oslo Arbeiderparti ønsker en by der folk kan leve gode liv. Vi har i lang tid hatt strategi om
1124 at byen skal vokse innenfra-og-ut. Det har i stor grad vært en vellykket prioritering.
1125 Samtidig vet vi at det er knapphet om areal i Oslo, særlig Oslo sentrum. For å øke
1126 boligantallet betydelig, må vi bygge flere boliger i områder med stort boligpotensiale i ytre
1127 by. Områder som Skøyen, Skullerud, Gjerstrud-Stensrud, Rosenholm, Lilleakerbyen, Ljan,
1128 Montebello og Rødtvet. Oslo har et togtilbud i Nord, Sør og i Vest. Tog er en svært
1129 kapasitetssterk kollektivløsning. Oslo Arbeiderparti vil i løpet av bystyreperioden lage en
1130 egen plan for fortetting langs togstasjonene i Oslo.

1131 En attraktiv stedsutvikling i ytre by skal prioriteres. Oslo Arbeiderparti ønsker en
1132 flerfunksjonell by. En by der alle kan bo i, jobbe i, og hvor alle kan leve aktive liv. I den
1133 flerfunksjonelle byen trenger alle områder grønne lunger, idrettsanlegg og kulturtilbud,
1134 fellesområder, torg- og møteplasser, handel og næring. Vi må sette av nok plass til skoler
1135 og barnehager. Gjennom å legge til rette for varierte lokale tilbud for dagligvarehandel,
1136 unngår vi at flere må reise til sentrum for å handle. På denne måten sparer folk tid og
1137 penger, og vi avlaster kollektivsystemet. Samtidig må det legges til rette for flere
1138 kompetansearbeidsplasser i ytre by. Oslo Arbeiderparti vil jobbe for at statlige
1139 institusjoner som politihøyskole m.f lokaliseres i ytre by og sørge for at nye kommunale
1140 administrative arbeidsplasser vurderes lagt utenfor sentrum.

1141 I de siste årene, har saksbehandlingstiden i Plan- og bygningsetaten økt betydelig. Oslo
1142 Arbeiderparti tar dette på alvor, og vil i samarbeid med boligbransjen jobbe for å redusere
1143 saksbehandlingstiden. I en by som vokser, må vi bygge flere boliger og arbeidsplasser
1144 raskere. Kommuneplanen må aktiv brukes som virkemiddel for å sikre tidlige politiske
1145 avklaringer, slik at utbyggere får forutsigbare rammer de kan jobbe etter.

1146 For å sikre en god og helhetlig byutvikling på Filipstad vil Oslo Arbeiderparti samlokalisere
1147 dagens to fergeterminaler til Vippetangen. Dette vil frigjøre Hjortnes til byutvikling
1148 samtidig som det bygges en terminal som bidrar til det bylivet som skal utvikles på
1149 Vippetangen. Vippetangen ligger i gåavstand til blant annet Oslo S og Munchmuseet. Skal
1150 vi sørge for at mer gods flyttes fra vei til sjø, må Kongshavn benyttes til nye kaiområder for
1151 gods og ikke til fergetrafikk.

1152 Oslo arbeiderparti vil:

- 1153 • Lage en egen plan som synliggjør fortettingspotensialet langs togstasjonene i
1154 Oslo.
- 1155 • Få fortgang i boligutbyggingen i områder med stort transformasjonspotensiale i
1156 ytte by, som Skøyen, Skullerud, Gjerstrud-Stensrud, Rosenholm, Lilleakerbyen,
1157 Ljan, Montebello, Rødtvet og Nedre Rommen.
- 1158 • Sørge for at det planlegges for tilstrekkelig antall barnehageplasser, skoler og
1159 fremkommelighet i områder som fortettes.
- 1160 • Områdesatsingene i Groruddalen, Oslo indre øst og Oslo sør skal utvikles videre og
1161 styrkes.

- 1162 • Gjennomgå alle planprogram i Oslo med mål om å levere planene raskere, blant
- 1163 annet gjennom å åpne opp for at grunneiere kan utarbeide planprogram i
- 1164 samarbeid med kommunen.
- 1165 • Bruke kommuneplanen aktivt som virkemiddel for å sikre tydelige og tidlige
- 1166 politiske avklaringer, slik at utbyggere får mest mulig forutsigbare rammer.
- 1167 • Planlegge for nærings- og tjenestetutvikling i hele ytre by som dekker lokale behov,
- 1168 som flere frukt- og grønne butikker, frisørsalonger etc.
- 1169 • Bruke plan- og bygningsloven til å sikre at det settes av tilstrekkelig med areal i
- 1170 nye større byutviklingsprosjekter til velferdstjenester, grøntarealer, næring, kultur
- 1171 og idrett.
- 1172 • Jobbe for at statlige institusjoner lokaliseres i ytre by og sørge for at nye
- 1173 kommunale administrative arbeidsplasser vurderes lagt utenfor sentrum.
- 1174 • Bygge en ny felles fergeterminal på Vippetangen.

1175 Bolig

1176 Oslo skal være en by med plass til alle. Et trygt sted å bo til en overkommelig pris har alltid
 1177 vært viktig for Oslo Arbeiderparti. Alle som ønsker det, skal kunne eie egen bolig. Dagens
 1178 boligmarked, med svært høye priser, gjør det svært vanskelig for folk med vanlig inntekt å
 1179 komme seg inn på boligmarkedet. Dette bidrar til å øke forskjellene mellom folk og er en
 1180 utvikling må vi snu. Oslo Arbeiderparti ønsker en boligpolitikk som gjør det enklere for
 1181 vanlige, særlig folk med lav inntekt, førstegangskjøpere, enslige forsørgere og
 1182 barnefamilier å komme inn på boligmarkedet.

1183 Det viktigste verktøyet er at det reguleres og bygges nok boliger, i tillegg må plan- og
 1184 bygningsloven endres slik at det blir mulig å kreve en gitt andel boliger til lavere pris i
 1185 private boligprosjekter. Vi må bruke kommunens verktøy. En fortsatt satsing på tredje
 1186 boligsektor er derfor nødvendig. Oslo Arbeiderparti mener Oslobolig, som er et
 1187 partnerskap med private og som tar i bruk boligkjøpsmodeller, er det mest vellykkede
 1188 grepet og noe vi må satse videre på.

1189 Oslo Arbeiderparti ønsker ikke at boliger skal være objekt for spekulasjon. Samtidig vil vi
 1190 jobbe for at leiemarkedet skal bli mer profesjonelt og sikre rettighetene til de som leier på
 1191 best mulig måte.

1192 Oslo Arbeiderparti er opptatt av stabile bomiljøer. Å legge til rette for god og variert
 1193 boligbygging er en sentral oppgave i byutviklingspolitikken. Hovedårsakene til at
 1194 barnefamilier flytter ut av Oslo sentrum er størrelsen på boligen og mangel på utearealer.
 1195 Det er to faktorer som vi kan gjøre noe med. Samtidig må vi sikre flere mindre leiligheter
 1196 slik at førstegangskjøpere kommer inn i boligmarkedet. Oslo Arbeiderparti vil derfor
 1197 bevare leilighetsfordelingsnormen slik at det bygges flere store leiligheter i indre by.
 1198 Leilighetsnormen bør kun gjelde for de fire sentrumsbydelene Gamle Oslo, Sagene,
 1199 Grünerløkka og St. Hanshaugen. Leilighetsnormen og andre kommunale normer skal
 1200 være en norm, ikke en regel.

1201 *DISSENS: Programkomiteens mindretall vil erstatte linje 1196-1200 med: «Oslo*
 1202 *Arbeiderparti vil at det skal bygges flere store leiligheter med fire soverom i indre by, og*
 1203 *åpne opp for at det bygges flere mindre ettromsleiligheter»*

1204 Dagens småhusplan er alt for streng i områder hvor vi kunne fortettet mer. I dag er flere
 1205 områder med god kollektivdekning definert som småhusområder. Oslo trenger en ny
 1206 småhusplan som differensierer områdene i mye større grad. Oslo Arbeiderparti vil fortette
 1207 og bygge høyere langs stasjonsnære områder. Samtidig må Høyhusstrategien oppdateres

1208 jevnlig. Det er viktig å synliggjøre boligpotensiale høyhus kan skape. Når det er knapphet
1209 om arealene i en storby som vokser, må vi utnytte høydene og fortettet langs
1210 kollektivknutepunkt.

1211 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1212 • Øke takten i reguleringen av nye boliger, slik at de årlige regulerte boligene alltid
1213 ligger foran behovet som befolkningsveksten skaper.
- 1214 • Legge til rette for byggingen av minst 3000 nye studentboliger, i samarbeid med
1215 Studentsamskipnadene og staten.
- 1216 • Sikre stabile bomiljøer, gjennom å legge til rette for god og variert boligbygging i
1217 hele Oslo.

- 1218 • Beholde leilighetsfordelingsnormen, og samtidig sikre at den kun gjelder for de fire
1219 sentrumsbydelene.

1220 *DISSENS: Programkomiteens mindretall vil erstatte kulepunktet med «at det skal bygges*
1221 *flere store leiligheter med fire soverom i indre by, og åpne opp for at det bygges flere*
1222 *mindre ett-romsleiligheter».*

- 1223 • I samarbeid med boligbransjen, jobbe for å redusere saksbehandlingstiden i
1224 plansaker.
- 1225 • Gjennomgå kravene og normene Oslo kommune har, med mål om å få raskere
1226 saksbehandling. Krav og normer som ikke er strengt nødvendige bør fjernes.
- 1227 • Jobbe for en ny småhusplan som differensierer områdene i mye større grad, slik at
1228 det blir mulig å fortette langs kollektivknutepunkt.
- 1229 • Åpne for at det kan bygges høyhus flere steder i Oslo, som Grorud stasjon,
1230 Rosenholm, Furuset, Breivoll, Helsefyr, Bryn, Ryen og Hauketo.
- 1231 • Legge til rette for at flere utvikler og skalerer opp innovative konsepter med
1232 rimelige boliger, blant annet gjennom kommunes egne innsats på den tredje
1233 boligsektoren. Vi vil fortsatt satse på Oslobolig.
- 1234 • Jobbe for flere boliger tilpasset nye og alternative boformer.

1235 **Sosiale boliger**

1236 Alle innbyggere i Oslo har rett på et godt sted å bo og en kommune som stiller opp for dem.
1237 Gjennom en aktiv kommunal boligpolitikk vil Oslo Arbeiderparti jobbe for at alle mennesker
1238 møter en velferdsstat som stiller opp for dem, og at kommunen prioriterer arbeidet med å
1239 sikre innbyggerne en stabil bosituasjon. I tillegg ønsker Oslo Arbeiderparti å styrke
1240 innsatsen mot innbyggerne med størst levekårsutfordringer. For Oslo Arbeiderpartiet er
1241 det avgjørende med en sosial boligpolitikk som sikrer nok boliger, i tillegg til å gi mer
1242 forutsigbarhet til beboere. Vi vil sikre at NAV fortsetter sitt arbeide med å gi gode tilbud
1243 ute i bydelene og i kommunen, i tillegg til å styrke arbeidet for å få flere arbeidsledige inn
1244 i varig arbeid.

1245 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1246 • Prioritere å skaffe flere kommunale boliger i hele Oslo for å sikre nok boliger og mer
1247 forutsigbarhet for kommunale beboere.
- 1248 • Styrke arbeidet med å få mennesker som bor i kommunale boliger over i
1249 permanente boløsninger gjennom blant annet økt bruk av tilvisningsavtaler,
1250 startlånsordninger, bo oppfølging og samarbeid med NAV.

- 1251 • Gjøre forsøk med at beboere i kommunale boliger gis muligheten til å kjøpe egen
- 1252 bolig gjennom prøveprosjekter med sosiale boligprosjekter for beboere i
- 1253 kommunale boliger.
- 1254 • Prioritere energieffektivisering og annet vedlikeholdsarbeid av kommunale bygg
- 1255 og boliger som eies av kommunen.
- 1256 • Sikre barnefamilier, eldre og uføre lengre leiekontrakter i kommunale boliger for å
- 1257 gi mer forutsigbarhet og trygghet i nabolag. Dette kan innebære å sikre
- 1258 husleiekontrakt i perioden barn i en familie er tilknyttet skole i nærmiljøet.
- 1259 • Sikre et regelverk for Oslo kommunes bostøtteordning som gjør at det lønner seg å
- 1260 jobbe eller øke egen inntekt.
- 1261 • Jobbe for at Husbanken styrkes og prioriteres. Husbanken må kunne prioritere
- 1262 områder med høyt press, gi lånetilsagn til 85 prosent finansiering før finansiering
- 1263 og økt bruk av tilvisningsavtaler.
- 1264 • Gjennomgå bomiljøarbeidet og behandlingen av Husbanklånsøknader for å sikre
- 1265 likebehandling på tvers av bydeler i Oslo, men med rom for skjønn i den enkelte
- 1266 situasjon.

1267 Idrettsbyen

1268 Oslo Arbeiderparti vil sikre gode idrettstilbud som er tilgjengelig for alle, ikke minst for
 1269 barn og unge. Vi vil fortsatt sørge for at alle som ønsker det får mulighet til å delta i
 1270 idretten, og vi vil støtte Oslos mangfoldige idrettstilbud. Politikken må legge til rette for
 1271 ulike typer idretter – på alle nivåer: Både i bredde- og i toppidretten. Toppidretten kan
 1272 bidra med å skape forbilder og utvikle nærmiljøer og bidrar til rekruttering i bredden.

1273 I bystyreperioden vil det særlig bli investert i badeanlegg. Manglerud bad er ferdigstilt,
 1274 og nytt Tøyen bad og Stovner bad skal realiseres, og det planlegges for et midlertidig bad
 1275 på Oslo vest. Det skal bygges flere flerbrukshaller ulike steder i byen, særlig i områder
 1276 med lav anleggsdekning. Prioritering av kunstgressbaner skal fortsette i alle deler av
 1277 byen. Kunstgressbaner med gummigranulat skal fases ut og Oslo kommune skal gå foran
 1278 i dette arbeidet i nært samarbeid med idretten og forskningsmiljøer. Utskiftningen må
 1279 skje i et tempo som ikke går på bekostning av brukstimer og kvalitet på banene.

1280 Vi skal bygge ny kunstisbane på Valle Hovin, ny ishall på Løren og etablere nye
 1281 idrettsparker på Voldsløkka og Mortensrud. I tillegg skal rehabilitering av eksisterende
 1282 idrettsanlegg fortsette. Videre skal økonomiske barrierer for deltakelse i idretten fortsatt
 1283 bygges ned.

1284 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1285 • Fortsette satsingen på rehabilitering og bygging av nye idretts- og badeanlegg i
- 1286 Oslo med bakgrunn i Behovsplan idrett og friluftsliv, og i samarbeid med Oslo
- 1287 Idrettskrets. Områder med særlig lav anleggsdekning skal prioriteres.
- 1288 • Inkludere e-sportstilbudet som en egen del av kommunens planer for idrett i Oslo.
- 1289 • Sørge for bedre samordning mellom utstyrsbibliotekene i alle bydelene, og at
- 1290 utstyrsbibliotekene holdes åpent på kvelder og i skoleferier.
- 1291 • Samarbeide med Osloidretten om å senke terskelen for deltakelse, både
- 1292 økonomisk og sosialt.
- 1293 • Sikre fortsatt gratis trening for barn og unge i kommunale anlegg.
- 1294 • Prioritere treningstid og tilskudd til idrettslag som arbeider aktivt for inkludering,
- 1295 herunder fortsette med prosjektet Nabolagsklubber, og som over tid har lave satser
- 1296 på kontingent og treningsavgift.

- 1297 • Gjennom god kontakt med idrettslagene bidra til at særskilte behov knytta til
- 1298 konkurranse og deltakelse på toppidrettsnivå blir ivaretatt på en god måte.
- 1299 • Sikre at det blir brukt miljøvennlig fyllmasse på kommunens kunstgressbaner, og
- 1300 på en måte som ikke fører til økt skaderisiko eller reduksjon i brukstimer.
- 1301 • Gi idrettslag som driver «åpen hall»-konsepter langsiktig og forutsigbar
- 1302 finansiering, fordi dette tilbudet favner de som ikke driver organisert idrett i dag.
- 1303 • At Oslo kommune skal stille krav til at idrettsarrangement som får kommunal støtte
- 1304 skal følge det internasjonale antidopingregelverket til WADA.
- 1305 • Videreføre støtten til Norway cup.
- 1306 • Jobbe for gode sanitærforhold knyttet til alle kommunens idrettsanlegg.

1307 Kulturhovedstaden

1308 I Oslo skal alle ha tilgang på kultur, idretts og friluftssopplevelser. Oslo Arbeiderparti
 1309 satser spesielt på kulturskoler, bibliotek og idrettsarenaer i alle bydeler, og styrker
 1310 støtteordninger knyttet til barn og unge. Vi vil at Oslos mangfoldige befolkning kommer
 1311 til uttrykk gjennom kulturen, ved å ta vare på tradisjoner og historie, og skape nye
 1312 uttrykk. Alle i Oslo skal oppleve at de er representert i alle kulturelle uttrykk.

1313 Oslo skal være en kulturby i verdensklasse, et sted folk reiser til for å oppleve konserter,
 1314 Munchmuseet, det Deichmanske-hovedbiblioteket, Vigelandsanlegget, eller for å oppleve
 1315 bynære naturopplevelser. Oslo Arbeiderparti vil fortsatt støtte kulturlivet som næringsvei,
 1316 ved blant annet å skape forutsigbarhet for kunst- og kulturarbeidere. Vi skal styrke de store
 1317 institusjonene, helårsarrangørene og festivaler slik at vi fortsetter å tiltrekke oss utøvere
 1318 og kulturarbeidere innenfor mange kulturformer.

1319 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1320 • Utarbeide en oversikt over lokaler og kulturarenaer som egner seg for øving,
- 1321 produksjon og fremføring. Bruke oversikten i planlegging av kulturarenaer i
- 1322 prioriterte områder til koordinering som fremmer flerbruk.
- 1323 • Bidra til å gjøre lokaler tilgjengelig for Oslos kulturliv, blant annet gjennom å gjøre
- 1324 skoler tilgjengelige, og kommunale lokaler som atelier og studier
- 1325 • Samarbeide tett med festivaler og konsertarrangører for å sikre at parker,
- 1326 idrettsarenaer og offentlige rom kan benyttes til scenekunst.
- 1327 • Teste ut en ordning med oppdragsfinansiering for utøvere.
- 1328 • Videreføre konsertstøtteordninger både for festivalarrangører og helårsarrangører,
- 1329 spesielt rettet mot barn og unge.
- 1330 • Bistå Oslo filmfond.
- 1331 • Støtte filmfestivaler, alternative filmscener og produksjonsmiljøet i Oslo.
- 1332 • Videreføre lokal pressestøtte.
- 1333 • Ha gratis inngang for barn og unge på kommunens museer.
- 1334 • Åpne middelalderparken og utvikle middelalderbeltet som inngang til å formidle
- 1335 Oslos lange historie.
- 1336 • Ivareta dialogarbeidet med trossamfunn i byen, styrke dem som fellesskapsarenaer
- 1337 og videreutvikle opplysningssamarbeidet som ble utviklet under pandemien.
- 1338 • Løfte utdanningssamarbeidet og rådgivningsarbeidet mellom kultursektoren,
- 1339 videregående skoler og høyere utdanning for å bidra til rekruttering fra hele byen
- 1340 og sikre kulturlivet rett kompetanse.

- 1341 • Oppmuntre karriereveiledere og rådgivning ved skolene til å synliggjøre
1342 jobbmuligheter i kultursektoren.

1343 Bibliotek

1344 Bibliotekene skal være gratis litteraturhus, kulturhus og væresteder for byens
1345 befolkning. De skal bidra til demokrati, samarbeid og debatter, være arenaer for ny
1346 kultur, ivareta kulturarven, og bidra til språkopplæring og kunnskapsutvikling.
1347 Bibliotekene skal være steder der folk i alle aldre har lyst til å gå og oppholde seg. De
1348 skal bidra til leseglede og gi kulturopplevelser, samtidig som de skal være arbeidsplasser
1349 og møteplasser med kompetent personale som kan hjelpe til i søken etter ny kunnskap
1350 og gode opplevelser.

1351 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1352 • Styrke bibliotekenes arbeid for barn og unge.
- 1353 • Styrke bibliotekene som kulturhus og demokratibyggende arena med et variert
1354 arrangementstilbud.
- 1355 • Sikre høy tetthet av biblioteker i byen. Først gjennom bygging av planlagte bibliotek
1356 på Mortensrud, utvikling av tilbud på Hoff og St. Hanshaugen og bibliotek for barn
1357 og unge på Holmlia.
- 1358 • Lokalbibliotekene skal planlegges som del av områdeutvikling, der folk ferdes, nær
1359 andre fritidstilbud og folkehelsestilbud.
- 1360 • Utvikle ordningen med meråpent bibliotek og tilgang med Oslonøkkelen til å gjelde
1361 alle Oslos bibliotek.

1362 Kulturskolen

1363 Kulturskolen skal gi et godt tilbud til barn og unge i hele byen. Den skal ha et bredt tilbud
1364 av musikk, dans, teater og kunst. Kulturskolen skal ha dyktige ansatte som gir
1365 undervisning på høyt nivå.

1366 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1367 • Opprette flere plasser i kulturskolen.
- 1368 • Jobbe systematisk for å styrke mangfoldet i kulturskolen både gjennom rekruttering
1369 av undervisere og gjennom utvikling av aktiviteter.
- 1370 • Bygge ned terskler for deltagelse ved å ha noe gratistilbud.
- 1371 • Utvide samarbeidet mellom AKS og kulturskolene, og utvikle det pedagogiske
1372 opplegget et slik nyskapende samarbeid forutsetter.
- 1373 • Sørge for at kulturskolens tilbud utvikles i dialog med bydelene og det tilbudet som
1374 finnes.
- 1375 • Sikre bygging og utvikling av planlagte kulturstasjonene på Voldsløkka, Manglerud,
1376 Mortensrud og Trosterud med et langsiktig mål om å drive kulturstasjoner med
1377 egnede lokaler for øving og fremføring i alle deler av byen.

1378 Frivillighet

1379 Frivillig innsats er en forutsetning for aktiviteten innen kultur, friluftsliv, idrett og helse.
1380 Mangfoldet er stort: Leksehjelp, idrettslag, en-til-en-møter, korsang, korps, fritidsklubber,
1381 natteravner, dyrepass, friluftsliv, festivaler, trossamfunn, besøk på sykehjem, for å nevne
1382 noe. Frivillige organisasjoner skaper opplevelser og tetter mangler i det offentlige tilbudet.

1383 Oslo Arbeiderparti er opptatt av å styrke frivillige organisasjoner og legge til rette for deres
1384 arbeid. Samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten må styrkes, spesielt med

1385 bydelene. Vi vil styrke frivillighetssentralene, ansette en frivillighetskoordinator i hver
1386 bydel og øke frivillighetsmidlene.

1387 Det skal være lett for frivillige organisasjoner å forholde seg til søknader og regelverk, og
1388 det skal være enkelt å leie eller låne lokaler. Barne- og ungdomsorganisasjoner skal
1389 enkelt kunne låne skoler gratis.

1390 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1391 • Gjøre det enkelt drive en frivillig organisasjon, blant annet gjennom gode
- 1392 tilskuddsordninger, å prioritere mer av dette som driftsmidler, forenkle
- 1393 søknadsskjemaer og legge klarspråk til grunn for all kommunikasjon.
- 1394 • Forenkle søknadsskjemaer og legge klarspråk til grunn for all kommunikasjon.
- 1395 • Gjøre det enklere for frivilligheten å få tilgang på kommunens lokaler gjennom
- 1396 bookingsystemer.
- 1397 • Styrke samarbeidet i feltet gjennom å arrangere Frivillighetskonferansen.

1398 Mangfold og inkludering

1399 Oslo Arbeiderparti vil arbeide for at Oslo skal være en by med plass til alle. Alle skal møtes
1400 med toleranse, respekt og inkludering, uansett hvem de er eller hvilken bakgrunn de har.
1401 Derfor vil Oslo Arbeiderparti føre en offensiv politikk for å inkludere flere, bekjempe
1402 rasisme og diskriminering, styrke inkludering gjennom forebygging og økt kompetanse, og
1403 bidra til synliggjøring av mangfoldet i byen vår.

1404 Oslo skal være en livssynsåpen by. Oslo Arbeiderparti vil føre en politikk der alle skal få lov
1405 til å utøve sitt livssyn, med respekt for både de som tror og ikke tror. Vi vil styrke
1406 samarbeidet og likebehandlingen på tvers av tros- og livssamfunn.

1407 Arbeiderpartiet vil fortsette å følge opp arbeidet mot hatefulle ytringer og holdninger
1408 aktivt, og bekjempe systematisk rasisme. Ingen skal oppleve rasisme eller diskriminering
1409 i møte med kommunens tjenester eller på jobb for kommunen. Derfor trengs det økt
1410 kunnskap om rasisme og diskriminering blant ansatte, og det må være lettere for
1411 innbyggere å gi tilbakemelding dersom de opplever å bli utsatt for rasisme eller
1412 diskriminerende oppførsel. Vi vil samarbeide med politiet mot hatkriminalitet og øke
1413 kunnskapen blant kommunens ansatte og i skolen.

1414 Den samiske befolkningen i Oslo er en berikelse for byen vår. Oslo Arbeiderparti vil
1415 tydeliggjøre plassen til den samiske kulturen i byen vår og sikre at den samiske identiteten
1416 synliggjøres i bybildet. Vi vil jobbe systematisk for å sikre et godt utdanningstilbud og
1417 ivareta byens samiske befolkning.

1418 **Oslo arbeiderparti vil:**

- 1419 • Opprette et varslingspunkt i Oslo kommune for personer som opplever rasisme og
- 1420 diskriminering i møte med kommunenes tjenester.
- 1421 • Øke støtten til Diskrimineringshjelpen og Meglinsbanken (DiMe).
- 1422 • Utarbeide en veileder om bruk av offentlige byrom og kommunale lokaler til
- 1423 arrangementer.
- 1424 • Fortsette å aktivt prioritere tiltak som forebygger negativ sosial kontroll.
- 1425 • Styrke arbeidet med minoritetsrådgivere i Osloskolen og sørge for at alle elever har
- 1426 muligheten til å ta kontakt med tjenesten ved behov.
- 1427 • Oppfordre flere bydeler til å opprette egne Mangfoldsråd, slik det er i bydel
- 1428 Grünerløkka, med representanter fra sivilsamfunnet.

- 1429 • Følge opp planen mot hatefulle ytringer med tilstrekkelig finansiering.
- 1430 • Gi alle skoler i Oslo mulighet til å besøke Utøya.
- 1431 • Bistå bydelene med arbeidet i å navnsatte flere gater, torg og plasser etter kvinner.
- 1432 • Utarbeide en handlingsplan for å ivareta og styrke Oslos samiske kultur, identitet, utdanningstilbud og befolkning.
- 1433
- 1434 • Sikre at Oslo får et samisk navn og skilting på to språk der det er naturlig.

1435 Innvandring og integrering

1436 En stadig større andel av verdens befolkning bor i et annet land og en annen by enn der de
 1437 er født og oppvokst – det er også tilfellet i Oslo. Oslos befolkning består av mer enn 220
 1438 nasjonaliteter, noe Oslo Arbeiderparti ser på som en styrke.

1439
 1440 Oslo kommune evner på en god måte å ta imot og integrere flyktninger som kommer til
 1441 byen vår. Flyktningsituasjonen i 2015 og krigen i Ukraina er gode eksempler på det.

1442
 1443 Oslo er, og skal være en raus og inkluderende by. Ingen skal oppleve diskriminering og
 1444 føle seg truet. Oslo Arbeiderparti ønsker å skapes møteplasser for alle, enten man er bosatt
 1445 i kommunen eller bor på mottak. Nøkkelen til integrering i samfunnet er gjennom arbeid.
 1446 For å komme i arbeid trengs det gode og inkluderende tiltak, som motiverer og legger til
 1447 rette for deltagelse. Språkkunnskaper er avgjørende for integrering, og Oslo Arbeiderparti
 1448 ønsker å styrke språkopplæringen for alle nye landsmenn.

1449 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1450 • At Oslo kommune er rustet til å ta imot flyktninger i tilfelle nye flyktningkriser
- 1451 oppstår.
- 1452 • At Oslo kommune hvert år tar imot det antallet flyktninger nasjonale myndigheter
- 1453 ber oss om.
- 1454 • Styrke arbeidet med tverrfaglige team som koordinerer integrering av flyktninger.
- 1455 • At det etableres rutiner som sørger for at nyankomne flyktninger får informasjon
- 1456 tidlig om de ulike tilbudene som finnes i sivilsamfunnet. Det bør også vurderes om
- 1457 enkelte tilbud kan utgjøre en del av introduksjonsprogrammet.
- 1458 • Åpne for midlertidige alternative mottaksplasser.
- 1459 • Ha gratis kollektivtrafikk for alle flyktninger på mottak.
- 1460 • Ha gratis fritidsaktiviteter for alle barn på mottak.
- 1461 • At informasjon om støtteordninger og fritidsaktiviteter gjøres tilgjengelig på ulike
- 1462 språk.
- 1463 • Ha økt fokus på en bedre fordeling i kommunen ved bosetting av flyktninger, for å
- 1464 sikre god integrering, herunder unngå at mange nyankomne flyktninger bosettes i
- 1465 områder med store levekårsutfordringer.
- 1466 • Øke omfanget av gratis lavterskeltilbud, inkludert norskopplæring, for de som ikke
- 1467 har rett på introduksjonsprogram, og som trenger mer oppfølging med mål om
- 1468 styrke mulighetene for å delta i arbeids- og samfunnsliv.

1469 *DISSENS: Programkomiteens mindretall vil stryke «inkludert norskopplæring»*

- 1470 • Sikre papirløse migranter og tilreisende EØS-borgere rett og tilgang til nødvendig
- 1471 helsehjelp, medisiner og tannbehandling basert på helsefaglige vurderinger. Dette
- 1472 innebærer å sikre at behandlere får refundert utgifter og medisiner til disse
- 1473 pasientene.

- 1474 • Ha kompetansehevede tiltak innen språk, systemforståelse og bruk av digitale
- 1475 verktøy.
- 1476 • At nyankomne flyktninger får informasjon om muligheten til å bidra som frivillige.
- 1477 • Støtte og styrke frivillig engasjement, gjennom økonomiske støtteordninger og
- 1478 annen tilrettelegging.
- 1479 • Ha et tett samarbeid med private engasjement knyttet til sosialt entreprenørskap.
- 1480 • Forankre tolkeloven i kommunens organer og sørge for at den etterleves.
- 1481 • Benytte seg av tolkefaglig kompetanse i anbudsprosessen, for å sikre kvalifiserte
- 1482 tolker og gode rammebetingelser for tolkene.
- 1483 • Ha forsvarlige evalueringskriterier i tolkeanbudsprosesser med fokus på gode
- 1484 arbeidsvilkår for tolkene.
- 1485 • At trossamfunnene skal jobbe for bedre representasjon i styrene sine.
- 1486 • Etableres «integreringsvenn» i bydelene. Nyankomne som bosettes i bydelen får
- 1487 tilbud om en integreringsvenn som er med på å senke terskelen for integrering i
- 1488 nærmiljøet.
- 1489 • Innføre språk som tilleggskompetanse i rekrutteringsprosesser.
- 1490 • Styrke rådet for flerkulturelle minoriteter i Oslo

1491 **Kjønns- og seksualitetsmangfold**

1492 Oslo Arbeiderparti vil kjempe for at Oslo skal være Norges regnbuehovedstad der alle
 1493 uavhengig av seksuell orientering, kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet skal kunne leve frie
 1494 og trygge liv. Hatefulle holdninger og handlinger må både motarbeides og forebygges. Vi
 1495 vil styrke kunnskapen i skolen og blant kommunens ansatte, og samarbeide tett med Oslo-
 1496 politiet for å motarbeide hatkriminalitet og angrep på skeive. Oslo skal være en by der alle
 1497 skal kunne føle seg trygge, uansett hvem man er eller hvem man elsker. Særlig skal Oslo
 1498 Arbeiderparti jobbe for at transpersoner og mennesker med kjønnsinkongruens skal sikres
 1499 et verdig og kunnskapsbasert helsetilbud. Vi vil jobbe opp mot staten for å sikre at det
 1500 nasjonale tilbudet styrkes i tråd med dette.

1501 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1502 • Utarbeide en ny og sterkere handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold i
- 1503 Oslo med tilstrekkelig finansiering når den eksisterende løper ut.
- 1504 • Støtte og utvikle arbeidet til helsestasjonen for kjønns- og seksualitetsmangfold
- 1505 (HKS) både faglig og gjennom økt finansiering. Mennesker med kjønnsinkongruens
- 1506 skal motta et tilstrekkelig helse- og oppfølgingstilbud i Oslo.
- 1507 • Arbeide opp mot staten for å etablere HKS som nasjonalt kompetansesenter.
- 1508 • Øke kompetansen i kjønns- og seksualitetsmangfold blant ansatte i Oslo kommune
- 1509 og utarbeide veiledere og utdanningsopplegg i samarbeid med aktører på feltet.
- 1510 • Sikre en seksualitetsundervisning som inneholder kunnskap om både
- 1511 grensesetting, kjønns- og seksualitetsmangfold og reproduktiv helse i barnehage,
- 1512 grunnskole og videregående skole.
- 1513 • Videreføre samarbeidet med Sex og Samfunn om seksualundervisning for alle 9.
- 1514 klasser i Osloskolen med tilstrekkelig finansiering.
- 1515 • Styrke de skeive, frivillige organisasjonene i Oslo og deres tilbud.
- 1516 • At det utarbeides en kommunal beredskapsplan for å motarbeide angrep mot
- 1517 skeive.
- 1518 • Styrke rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold sitt arbeid.

1519 En tilgjengelig by

1520 Oslo skal være en by der mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne leve et aktivt
1521 og selvstendig liv, uavhengig av om man bruker rullestol, er blind eller har andre former for
1522 redusert bevegelse. Tjenestetilbudet i Oslo skal være likeverdig på tvers av bydeler, og
1523 kommunenes tjenester må samarbeide bedre på tvers. Samtidig må tjenestene tilpasses
1524 den enkeltes behov.

1525 Vi vil legge stor vekt å utforme byen slik at den er tilgjengelig for alle. Det betyr tiltak som
1526 ledelinjer for svaksynte, rullevennlige fortauskanter, kollektivtrafikk som alle kan bruke og
1527 en rekke andre tiltak. Byggene våre, særlig de kommunale, skal være tilgjengelige for alle.

1528 Vi ønsker å utvide parkeringsmulighetene for de som har HC-kort. I sentrum bør plassene
1529 som er satt av til næringsparkering kunne brukes av personer med HC-kort utenom normal
1530 arbeidstid. Vi ønsker også å gjøre det mulig å parkere i lastesoner for bilister med HC-
1531 tillatelse.

1532 I Oslo er det en god del mennesker som ikke har HC-kort, men likevel har begrenset
1533 bevegelse uten bil. Oslo Arbeiderparti vil arbeide for å innføre et HC-kort light for denne
1534 gruppen. Tillatelsen skal gi tilgang til å de samme plassene som vanlige HC-kort, men uten
1535 de samme rettighetene til gratis parkering og bom.

1536 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1537 • Øke medvirkning i tjenestetilbudet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og
1538 jobbe for tjenester som er mer tilpasset den enkeltes behov.
- 1539 • Sikre likebehandling av BPA på tvers av bydelene i Oslo.
- 1540 • Sikre tilgjengelig HC-parkeringsplasser i alle deler av Oslo.
- 1541 • Sikre universell utforming av byrom ved nybygginger og endringer av eksisterende.
- 1542 • Opprettholde dagens regelverk for El-kjøretøy for å sikre fremkommelighet i
1543 byrommet.
- 1544 • Styrke rådet for mennesker med funksjonsnedsettelse sitt arbeid.

1545 En trygg by

1546 Kriminalitetsbekjempelse

1547 Oslo Arbeiderparti er opptatt av å bekjempe kriminalitet langs to akser: Ved å styrke
1548 politiets arbeid og ved forebyggende arbeid.

1549 Politiet i Oslo må få de ressursene som trengs, slik at kriminalitets- og voldsproblemer i
1550 utsatte bydeler ikke får etablere seg, og slik at de kan følge opp hver enkelt tettere.
1551 Politiet skal være til stede og tilgjengelig. Politiet må ha god kunnskap om nabolag, og ha
1552 et nært samarbeid med skolene, bydelen, fritidstilbud og frivilligheten.

1553 Informasjonsdelingen mellom politiet og kommunale tjenester er ikke god nok i dag, og
1554 må styrkes, også der dette krever endring av regelverk. Politiet må videre få nødvendige
1555 ressurser til å sette inn ekstra tiltak mot organisert kriminalitet. Dette krever tett dialog
1556 med staten. Å sikre godt tilbakeføringsarbeid for kriminelle til samfunnet er også viktig
1557 for Oslo Arbeiderparti. Dette krever godt samarbeid mellom kriminalomsorgen og
1558 kommunen, da særlig NAV og barnevernet.

1559 Politi og straff alene skaper imidlertid ikke en trygg by. Kriminalitet kan og må
1560 forebygges. All forskning viser at gode skoler, stabile boforhold og fritidsaktiviteter
1561 forebygger kriminalitet. Å gi barn og ungdom bedre forutsetninger i livet ved å bote på
1562 eventuelle dårlige sosiale forhold de lever under har effekt. Derfor har vi i byråd sørget

1563 for at langt flere barn kan gå i barnehage, gjennom flere barnehageplasser og gratis
1564 kjernetid for familier med lav inntekt. Vi har gjort aktivitetsskolen gratis for alle barn, og
1565 vi har bygd ut idrettsanlegg og styrket fritidstilbudene. Å gi alle barn og unge trygge og
1566 gode rammer er en kjerneoppgave for oss. Klarer vi det, fjerner vi mange av de
1567 risikofaktorene som vi finner som fellestrekk blant de ungdommene som begår flest
1568 kriminelle handlinger, og som står for en stor del av ungdomskriminaliteten i byen vår.

1569 Oslo Arbeiderparti vil:

- 1570 • Bygge et byomfattende lag rundt unge kriminelle eller unge som er i fare for å bli
1571 involvert i kriminalitet, der SaLTO-koordinatorer, utekontakter, de kommunale
1572 velferdstjenestene og politi samarbeider med den enkelte ungdom og deres
1573 familie så langt det er mulig.
- 1574 • Legge til rette for deling av erfaringer, metoder og tiltak mellom bydelene.
- 1575 • Støtte opp om Natteravnene.
- 1576 • Samarbeide med politiet om å utvikle bedre metoder for å dele informasjon og
1577 tilby tilrettelagt oppfølging av unge kriminelle i hele Oslo.
- 1578 • Styrke samarbeidet med politiet for å bekjempe organisert kriminalitet og
1579 kriminelle miljøer.
- 1580 • At politiet har sterk lokal forankring i de delene av byen med gjentatt høy
1581 kriminalitet og vold.
- 1582 • At staten bistår Oslo med økte ressurser for mer synlig og tilstedeværende politi i
1583 nærmiljøer, og at de har en relasjon til og samarbeid med blant annet skoler,
1584 bibliotek, idrettsforeninger og nabolag.
- 1585 • Ha en testpilot på kommunale betjenter til å innhente informasjon og bidra med
1586 tilstedeværelse i områder hvor det trengs for å øke trygghetsfølelsen.
- 1587 • Fortsette utviklingen av Trygghetsindeksen og TRiO-samarbeidet (Trygg i Oslo)
1588 som et grunnlag for kunnskapsbasert og samordnet innsats på beredskapsfeltet.
- 1589 • Jobbe for at en ny politihøyskole lokaliseres i Groruddalen eller Søndre
1590 Nordstrand.
- 1591 • Oslo fengsel skal ligge i Oslo.

1592 Frihet fra vold og undertrykkelse

1593 Alle har rett på et liv fritt for vold og undertrykkelse. De som lever med vold rundt seg,
1594 særlig barn, kan ta stor skade av volden. Som fellesskap er det vår oppgave å sikre alle en
1595 trygg hverdag. Vold og undertrykkelse må forebygges. Effektiv forebygging forutsetter
1596 godt samarbeid mellom de ulike kommunale tjenestene. Oslo Arbeiderparti vil også at barn
1597 i barnehage og skole skal lære om hva som er greit og ikke greit, og hva de skal gjøre
1598 dersom de opplever noe som ikke er greit.

1599 Det er helt avgjørende at de ansatte i kommunens tjenester kan se at en elev, en pasient
1600 eller en bruker er utsatt for vold, overgrep eller undertrykkelse. De ansatte må kunne
1601 identifisere en voldsutsatt. Så er det viktig at den ansatte vet hva man skal gjøre, og
1602 kjenner til reglene om taushetsplikt, meldeplikt og opplysningsplikt. Dette er særlig viktig
1603 for de som arbeider med barn i førstelinjen. Oslo Arbeiderparti vil derfor jobbe systematisk
1604 for å øke kompetansen rundt tematikken.

1605 De som er utsatt for vold, overgrep og undertrykkelse må få god hjelp. Kommunens
1606 krisesenter er viktig for å hjelpe voldsutsatte ut av situasjonen de er i. I tillegg til
1607 straffesystemet er det viktig at kommunen også tilbyr voldsutøveren hjelp, for å forebygge
1608 mer vold. Oslo Arbeiderparti vil jobbe videre for å styrke tjenester som Sosial og ambulant
1609 akuttjeneste, overgrepsmottaket og tjenester man samarbeider med som Oslo Krisesenter
1610 og ATV Oslo.

1611 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 1612 • Sikre et kompetanseløft for de som arbeider med barn i førstelinjen, for å styrke
1613 evnen til å avdekke omsorgssvikt, vold, overgrep og utenforskap.
- 1614 • Styrke kommunens arbeid for å forebygge vold, overgrep, og negativ sosial
1615 kontroll.
- 1616 • At barnehagen og skolen skal bidra til at barn får trygghet til egen kropp og
1617 anerkjennelse for egen kropps grenser.
- 1618 • Jobbe videre for å styrke tjenester som Sosial og ambulant akutt-tjeneste, og
1619 overgrepsmottaket og tjenester man samarbeider med som Oslo Krisesenter og
1620 ATV Oslo.
- 1621 • Sikre voldsutsatte gode hjelpetilbud, både akutte tilbud som krisesenter og
1622 langsiktig oppfølging fra de andre kommunale tjenestene.